ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

9. VIII 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● ЦЕНА: 35 ДИН. ● БРОЈ 2067

Веровали или не!

КАПЕТАН Томас Веб

БРИТАНСКИ ВОЈНИК, РАЊЕН У БИЦИ КОД ЛУИСБУРГА 12. СЕПТЕМБРА 1758. ГОДИНЕ, ПРОГУТАО ЈЕ МЕТАК КОЈИ ГА ЈЕ ОСЛЕПЕО НА ДЕСНО ОКО. НАИМЕ, МЕТАК МУ ЈЕ ПРОШАО КРОЗ ОКО, ЗАТИМ ПРОБИО НЕПЦЕ И ТОМАС ГА ЈЕ НАЈЗАД ПРОГУТАО, А ИПАК ОСТАО ЖИВ.

„БОБИ"

ТЕРИЈЕР ПАСТИРА ПО ИМЕНУ ГРЕЈ ИЗ ГРЕЈФРИАРСА У ШКОТСКОЈ, ЧУВАО ЈЕ ДАНОНОЋНО ГРОБ СВОГ ГОСПОДАРА ПУНИХ 14 ГОДИНА.

БЕЛО ПЕРО

МЕЂУ ЧЛАНОВИМА ПЛЕМЕНА МАВАЈА СА ФОРМОЗЕ ЗНАК ЈЕ ХЕРОЈСТВА, А МОГУ ДА ГА НОСЕ САМО РВАЧИ ТЕШКЕ КАТЕГОРИЈЕ КОЈИ НИСУ НИЈЕДНОМ ПОРАЖЕНИ.

Т. Б. ЛОНГ

КАУБОЈ ИЗ МОНТАНЕ (САД) ЧУВАО ЈЕ СТОКУ ПУНЕ 64 ГОДИНЕ, СВЕ ДО СВОЈЕ 80.

ПИВОПИЈЕ

У СТАРОЈ МЕСОПОТАМИЈИ, ПРЕ 5000 ГОДИНА, НА СПРАВЉАЊЕ ПИВА ТРОШИЛА СЕ ПОЛОВИНА ЖЕТВЕ. МЕСОПОТАМЦИ СУ ГА ПИЛИ ИЗ ВЕЛИКИХ БУПОВА ПОМОЋУ ДУГАЧКИХ СЛАМКИ.

СВЕТИЛИШТА У АЛЖИРУ

КАО ЗНАК СРЕЋЕ ЧЕСТО ИЗНАД УЛАЗА ИМАЈУ ИСКЛЕСАНУ ВЕЛИКУ КЉУЧНУ КОСТ ПИЛЕТА ЗВАНУ ЗАДАК.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● да дивље животиње не би истрчале на ауто-путеве и упадале у градове, у Немачкој су по ивици пута и периферији насеља почели да постављају разне предмете од порозне пластике која је натопљена „мирисом човека". Ова хемијска страшила, у облику лишћа на пример, за човека имају мирис лимуна, али животиње у њему осећају мирис уљне киселине, амонијака и других састојака људског зноја. Занимљиво је да се птице уопште не боје овог мириса, али су зато дивље свиње, јелени, зечеви и дивокозе престали да излазе на пут и страдају под точковима аутомобила.

●●● на острву Мадагаскару пронађена је јединствена у свету колонија крокодила који живе у пећинама. Они насељавају шпиље на реци Стикс која тече кроз планину Анкаран. Температура воде овде износи 25–27°С што вероватно и привлачи ове животиње.

●●● фудбалер светске класе у току једне утакмице претрчи око 10 километара, од чега са лоптом свега 200 метара!

●●● Американци су недавно произвели сат који ће моћи да ради и на највећим морским дубинама и у отвореном космосу. Електроника шема сата заједно с екраном и цифрама тако је добро хер-

метички затворена термопластиком да сату ни огроман притисак ни вакуум не могу ништа.

●●● од 1980. године до данас у САД је изумрло 16 биљних и исто толико животињских врста. Претња виси над још 600 врста живог света.

●●● у једној забаченој кинеској провинцији постоји азбука којом се користе искључиво жене! Она се састоји од око 600 идеограма, стара је 200 година, али су научници за њено постојање сазнали тек 1956. године. На који је начин настала ова врста писма – не зна се.

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

ПАЈА ПАТАК

КАД ГОД МИ ЈЕ НЕШТО ПОТРЕБНО, НИКАД НЕ МОГУ ТО ДА НАЂЕМ!

МОЖДА ТИ ИМАШ НЕГДЕ, ПАЈО?

А ШТА ТИ ТРЕБА, СТРИЧЕ?

ТРЕБА МИ ЈЕДАН ПРИМЕРАК ФОРМУЛАРА Б-32!

ЕВО, ОВДЕ ЈЕ!

ДО ЂАВОЛА! ОПЕТ СЕ ЗАГЛАВИЛА!

ЦАНГ!

КЛОНГ! КЛОНГ!

ТРАС!

ТРУП!

© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

ТРРЕЕС!

ДА, ДА... САМО ПРВО МОРАТЕ ДА МИ ИСПУНИТЕ ФОРМУЛАР Б-32!

ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

КО ЈЕ БИО ПРАВИ „НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК"?

ОСВЕТА МАСКИРАНОГ ИЗДАЈНИКА

Пуних десет година пре избијања Првог светског рата он је продао Француској разрађен план инвазије на њу који је Немачка већ тада имала. Ко је та особа, никада се није сазнало...

Када бисмо причу која следи гледали на филму или читали у шпијунском роману, без сумње бисмо помислили: „Добра ствар", али сувише је невероватно да би било уверљиво!" То невероватно – догодило се у стварности.

Почетком 1904. године у Француски главни штаб стигло је писмо упућено, судећи по поштанском жигу, из Лијежа. Његов аутор који се потписао као „Осветник" био је, изгледа, немачки официр високог ранга. Оно што је нудио Французима, међутим, било је веома ниско са гледишта његове сопствене земље: документа од прворазредног војног значаја. Заузврат је Осветник тражио 60.000 франака и то само као одштету за „трошкове пословања".

Французи су одлучили да одговоре на ову понуду и веза је успостављена преко капетана Ламбленга, француског обавештајног официра при 25. артиљеријском пуку.

Према договору, капетан Ламбленг је отишао на састанак са Осветником у један велики париски хотел и нашао се лицем у лице са човеком – без лица! Тачније, глава му је била сва умотана у завоје. Изгледало је, шта би друго, да је човек управо изашао из болнице, после операције. Испод завоја су се видела само два продорна ока и сиви бркови.

Војна књижица високог официра

Маскирани је први почео разговор захтевајући од Ламбленга да се закуне како Французи неће покушавати да открију његов идентитет. Онда је наставио:

– Распоред мог времена је такав да напуштам овај хотел за сат времена. Ако опазим да сте наредили да ме прате, никада ме више нећете видети нити ћете ишта сазнати.

Када је добио уверавања, Осветник је почео да износи оно што је и нудио у писму. Био је, очито, оно што се зове „агент великог калибра". Податке које је давао знао је да поткрепи званичним документима који су потврђивали аутентичност његовог излагања. Један такав документ била је и његова војна књижица по којој се видело да Осветник припада најужем кругу високих официра Кенигсплаца, немачког врховног штаба.

Али, име власника књижице исписано на унутрашњој страни корица, разуме се, било је пажљиво заклоњено, баш као и лице Осветника: преко њега је залепио и запечатио траку црног папира. Ос-

Илустровао: Брана Јовановић

ветник се сложио да се његова књижица однесе на фотографисање и кроз неколико сати врати, али уз следеће услове:

– Ако ми не вратите књижицу или ако опазим да сте скидали црни папир, ви ћете, разуме се, знати ко сам ја, али то ће уједно бити и све што ћете сазнати и наши ће се односи тиме завршити.

Два сата доцније Осветникова војна књижица је враћена. Пажљиво је проверио да ли је све на свом месту, а затим је хладно наставио да одаје немачке војне тајне!

Ојачајте крило!

Уследила су још два сусрета са Осветником, у Бриселу и у Ници. Оба пута Осветник је понудио те сусрете, баш као и први пут, писмима која је убацивао у Лијежу. Опет је имао завоје преко лица и увек је састанке са Ламбленгом заказивао у луксузним хотелима. У више наврата својим леденим гласом изјавио би:

– Потпуно сам свестан нискости коју чиним. Али, према мени су се понели на још одвратнији начин и зато се светим.

Када је Осветник пренео Французима све што је имао, прекинуо је везу без икакве могућности да се она поново успостави. Али, Осветникова издаја ставила је на сто Француског главног штаба „Шлифенов план" инвазије, **са** свим разрађеним детаљима!

Гроф Алфред фон Шлифен заузимао је најважније место у војној хијерархији, био је шеф немачког генералштаба. Па, иако је немачки кајзер Вилљем II волео да истиче како је он једини господар немачке политике, била је то само „парада". У ствари, конце су вукле две особе: барон Фон Холштајн, некадашњи Бизмарков сарадник и крајње моћна и утицајна фигура, права „сива еминенција", а уз њега Шлифен.

Године 1904. Шлифен се налазио на врхунцу каријере, да би већ 1905. пао с коња и повредио се тако тешко да је морао да се повуче у пензију. Умро је 1913. године, кажу са речима:

„Ојачајте десно крило!"

И, наравно, Шлифен није дочекао рат за који је тако пажљиво и лукаво начинио план. А сам план, на запрепашћење Француза, предвиђао је немачко надирање ка Паризу уз гажење суверенитета Белгије и Луксембурга. Просто нису могли да поверују у нешто тако.

Епилог је познат. Немци су ојачали своје лево крило и „дотерали" Шлифенов план утолико што су се њихове јединице уместо да само мало, како је означио Осветник, повреде белгијску територију, кренуле право на њу, тако да је године 1914. у Брисел умарширало 40.000 немачких војника.

Све се сазнало, а ништа открило

Прича о Осветнику сазнала се тек 1934. године. Изнео ју је у јавност амбасадор Палеолог који је целу ствар чуо од француског генерала Пандезека, шефа Француског главног штаба у време Осветникове издаје. Изгледа да у истинитост те приче нико није сумњао, тим пре што су је својим изјавама поткрепили и генерали Жофр и Гамлен.

Међутим, црва сумње унели су историчари. Њихова главна опаска састојала се у чињеници да је Осветник толико унапред изнео план догађаја. Историчари су ишли толико далеко да су чак приписивали обавештајној служби Француске како је измислила целу причу, али ни то нису могли да поткрепе ваљаним доказима.

Тако тајна Осветниковог идентитета и целе афере остаје у кругу који је за сада чврсто затворен, а ко зна можда ће се једнога дана и сазнати ко се крио испод завоја и због чега се светио. За једне херој, за друге издајник...

Припремила:
М. Крстуловић

„ГРАД НАДЕ" НАПУНИО 30 ГОДИНА

БРАЗИЛИЈА НА КРСТУ

ПРВИ АРХИТЕКТОНСКИ ПРОЈЕКАТ 20. ВЕКА КОЈИ ЈЕ UNESCO ПРОГЛАСИО ЗА СВЕТСКУ КУЛТУРНУ БАШТИНУ СУОЧЕН С ОЗБИЉНИМ ТЕШКОЋАМА

Катедрала са својим статуама пророка

Крајем октобра 1956. усред једне пусте равнице, 875 километара северозападно од Рио де Жанеира, главног града Бразила, подигнута је дрвена барака – привремено склониште за ондашњег председника државе Жуселина Кубичека. Те вечери отворена је и боца вискија, али је пиће послужено без леда. Управо у том тренутку почели су да се гомилају тамни облаци и из њих је, убрзо, ударио град величине коцке шећера... „Чудо! Догодило се чудо!" повикали су окупљени из свег гласа.

Појава овог „небеског знака" поклапа се с даном оснивања Бразилије, новог главног града Бразила чија је изградња окончана за само три године и два месеца, што је јединствен догађај у новијој историји. На отварању 21. априла 1960. Андре Малро, министар културе Француске, прогласио је Бразилију за „град наде".

Само 30 година касније овај град, као јединствен пример планирања урбане средине, постао је први архитектонски пројекат 20. века који је УНЕСКО прогласио за културно благо читавог човечанства.

Панорама Бразилије. У првом плану је палата бразилске владе

Идеја да се негде у унутрашњости земље подигне нови главни град Бразила није била новијег датума. Још 1761, што значи читава два века раније, у неким службеним плановима зацртано је да главни град треба да се подигне у области Гојас. Тако би становници источне обале заборавили Португалију и Африку, одакле су водили порекло, и усмерили се не ка западу земље, већ према њеној унутрашњости где је планиран развој индустрије и пољопривреде. Касније се, међутим, на ово сасвим заборавило.

Усред непрегледне саване

Године 1955. у време кампање за избор председника о томе је почело поново да се прича... И на једном бирачком збору у месту Жатаи у овој истој области неко од присутних довикнуо је Кубичеку: „Да ли ћеш да поштујеш договор из 1946?" Не размишљајући много, Кубичек је одговорио: „Обећавам да хоћу!" „Да ли то значи да ћеш да подигнеш главни град у унутрашњости?" био је упоран онај из публике. „Да!" – одлучно је одговорио Кубичек коме се идеја одмах допала.

Тако је 2. октобра 1956. Кубичек са својим сарадницима дошао да обиђе изабрано место. „Била је то непрегледна савана и ништа друго", сећа се архитекта Оскар Нимајер. „Имали смо утисак да се налазимо на крају света. Природа је била дивља, свуда само прашина и блато. Сметала нам је чак и она савршена тишина."

Терен је, ипак, био прилично погодан за изградњу великих здања и аеродрома. Пропустљивост тла била је веома добра и из оближње реке Паране могла је да се црпи вода. А да би се избегле тешкоће у остварењу плана изградње, које су могле да настану променом политичког режима, председник је захтевао од градитеља да све буде готово пре истека његовог мандата.

Позориште – за три дана!

Кубичек је сам изабрао Нимајера за главног архитекту и руководиоца радова, али је за план самог града расписан конкурс на којем је победио архитекта Лусио Коста. Његов пројекат предвиђао је две линије које се секу под правим углом – у облику крста, симбола хришћанских истраживача из времена кад су запоседали нова пространства. Објекти државне управе и такозвана инфраструктура протезали би се линијом исток – запад, стамбене четврти линијом север – југ, док би трговачка здања, аутобуске станице, хотели и велике робне куће били око тачке пресека ове две целине.

Коста је планирао стамбени простор за 500.000 људи. Стамбене четврти је поделио на квартове одвојене зеленим површинама, а у сваком од њих предвидео изградњу до највише пет спратова. У сваком кварту предвидео је по једну школу, цркву и трговачки центар. „Изградњом станова различите величине и удобности", објашњава Коста, „хтео сам на неки начин да измешам све друштвене слојеве".

Архитекта Нимајер радио је задивљујуће брзо – и најсложеније пројекте завршавао је за само 15 дана. Чак и за мање! Брзина којом су напредовали радови била је ништа мање невероватна: једна школа подигнута је за 20 дана, а једно позориште за само три!

Одлучује дубок џеп

Бразилија спада у веома смеле пројекте и резултат је једне узвишене идеје. Али, како је време пролазило, све више су на видело излазиле невоље, превасходно оне стамбене. Бразилија је привукла много више људи него што је то архитектонским планом предвиђено. Тренутно овај град има око два милиона становника који су га буквално окупирали. Недостаје бар 60.000 станова, а ни школа нема довољно.

Прво дете рођено у Бразилији на дан свечаног отварања живи у једном од оближњих градова јер нема могућности да плати стан у родном граду. Архитекта Коста сматра да их је живот претекао и да су његови „суперквартови", предвиђени за све слојеве друштва, претворени у привилеговане зоне у којима живе само добростојећи.

Друга невоља Бразилије је саобраћај. Град пројектован за аутомобилску еру има широке улице и веома сложен систем прикључних путева, с петљама у четири нивоа, али шта то вреди кад сваки седми становник поседује аутомобил. У време такозваног шпица кад се људи враћају с посла, саобраћај је на раскрсницама готово паралисан. Осталих сати возачи се крећу таквом брзином да се свакодневно догађа велики број несрећа.

Ни клима није баш најбоља. Ветар овде подиже облаке црвене прашине, а влажност ваздуха зими пада и на 12 процената што веома лоше утиче на дисајне органе. Осим тога, велики број становника Бразилије пати од психичких сметњи изазваних стресом или због усамљености и отуђености, што није никакво чудо јер овде изван стамбених четврти нема никаквог живота.

●●●●●●●●●●●

Већ је урађен пројекат за унапређење јавног превоза и бољу повезаност са градовима у непосредној близини. Једно од решења је и изградња подземне железнице.

Да би се унапредио културни и друштвени живот, стално се приређују гостовања уметника из читавог света. Ту је и Народно позориште које непрекидно има на репертоару драмске и музичке представе као и концерте сопственог симфонијског оркестра. Бразилија има и Музеј уметности, зоолошки врт, спортски центар и Градски парк.

Да би град очувао своју главну одлику – симбол напретка – потребно је, кажу, да се прекроји и план његовог развоја. Решење је у томе да се подигну индустријске и пољопривредне зоне. Тако би се избегао притисак становништва из суседних градова који овде свакодневно долазе на посао.

Судбина града Бразилије очигледно зависи од могућности решења његових највећих невоља. За сада је довољна и чињеница да има пуно оних који су спремни да потврде како је Бразилија још увек „град наде".

Припремио: ***Диего Варагић***

ОТКРИЋЕ ИЛИ ЗАБЛУДА

УСОЉЕНЕ ВИОЛ

Реми Гиг, по струци историчар технологије и уз то страсни љубитељ виолине, мора да је поскочио од среће када је у рукопису из доба ренесансе нашао једну једину, али по њему епохалну реченицу:

„Со побољшава звук свих врста музичких инструмената."

Рукопис носи наслов „Расправа о соли", а писац тог невеликог научног дела штампаног у Паризу 1580. године је Бернар Палиси. Он, додуше, није био градитељ музичких инструмената, а нема података ни да се сусретао или познавао с неким од чувених мајстора. Зашто би, онда, једна његова реченица, и то ничим поткрепљена, била значајан путоказ?

Пре свега, треба рећи да су савремене анализе старог дрвета намењеног градњи виолина показале присуство соли у њему. С тим у вези већ одавно се расправља у оном делу науке који покушава да проникне у тајну чаробног звука старих инструмената, па су тако неки аутори закључили да се дрво пре употребе намакало у слану воду. Други су били уверени како су дебла јавора ребраша од којег се прави тело виолина пре употребе лежала у мору а потом сушена и коришћена.

Постоје и приче које никада нису могле бити проверене да се у породицама градитеља виолина и ова тајна преносила с колена на колено, а да би деда бирао и одлагао дрво које ће тек унук да користи.

Присуство соли изазвало је и расправе међу научницима. За разлику од наведених претпоставки, други су с једнаким ауторитетом тврдили како је обична бесмислица да би мајстори дозвољавали да скупоцено и с муком нађено дрво за инструменте стоји у мору. Напротив, оно мора да се што боље исуши.

Ни једни ни други нису могли да нађу никакве писане доказе за своје претпоставке па тако тајна прекрасног звука Аматијевих, Страдиваријевих, Гварнеријевих или Мађинијевих виолина и даље узбуђује духове, а тим инструментима цена само расте.

Да ли је после четири века најзад откривена тајна старих мајстора – градитеља инструмената? Реми Гиг верује да је нашао „кључ" у једном старом рукопису...

Емајлирани лавор за краља

Вратимо се сада Бернару Палисију чија је личност довољно занимљива чак и без реченице о соли у инструментима! Тај Француз рођен око 1510. године био је прави ренесансни човек: бавио се свим и свачим, а како је био талентован испада да је оставио траг и у уметности и у науци иако је био самоук.

Његово основно занимање, ако уопште може тако да се каже, било је грнчарско-керамичарско. Петнаест година знојио се и неуморно радио док није открио нешто већ откривено, додуше, у другом делу света: емајл и технику фајанса. У Тиљеријама, дворцу француских краљева, Палиси је израдио емајлирану унутрашњост вештачке спиље, а краљу Франсоа Првом поклонио је емајлирани умиваоник. Било је то у оно време чудо од технике, лепоте и скупоцености...

Међутим, радознао и истраживачки дух Бернара Палисија никада није мировао. Силно су га привлачиле природне науке, али баш науке, док је сколастику и алхемију презирао и критиковао. Пре Галилеја он се залагао за експерименталну методу. Привлачили су га можда више од свега осталог фосили, па их он помно изучава и пише расправе.

Личности као што је Палиси не мирују за живота, а обично и не умиру у свом кревету, па је судбина хтела да овај уметник научник сконча у Бастиљи. То се догодило 1590. када је краљ Анри IV, упамћен у историји по Вартоломејској ноћи, бацио Палисија у тамницу као хугенота.

Стари мајстори као кувари

Вратимо се „Расправи о соли". Палиси је као керамичар и сликар на стаклу, а после година и година путовања, одређен за краљевског геометра и надзорника морских солана у Сентонжу близу Бордоа, где се, иначе, и родио. Ту је Палиси сакупљао податке које је доцније објавио! Своја дела писао је у Паризу, а међу њима је и ово о соли.

У Палисијево време, а и све до 19. века, није се само морска, камена и кухињска со означавала тим називом, него и стипса, поташа, витри-

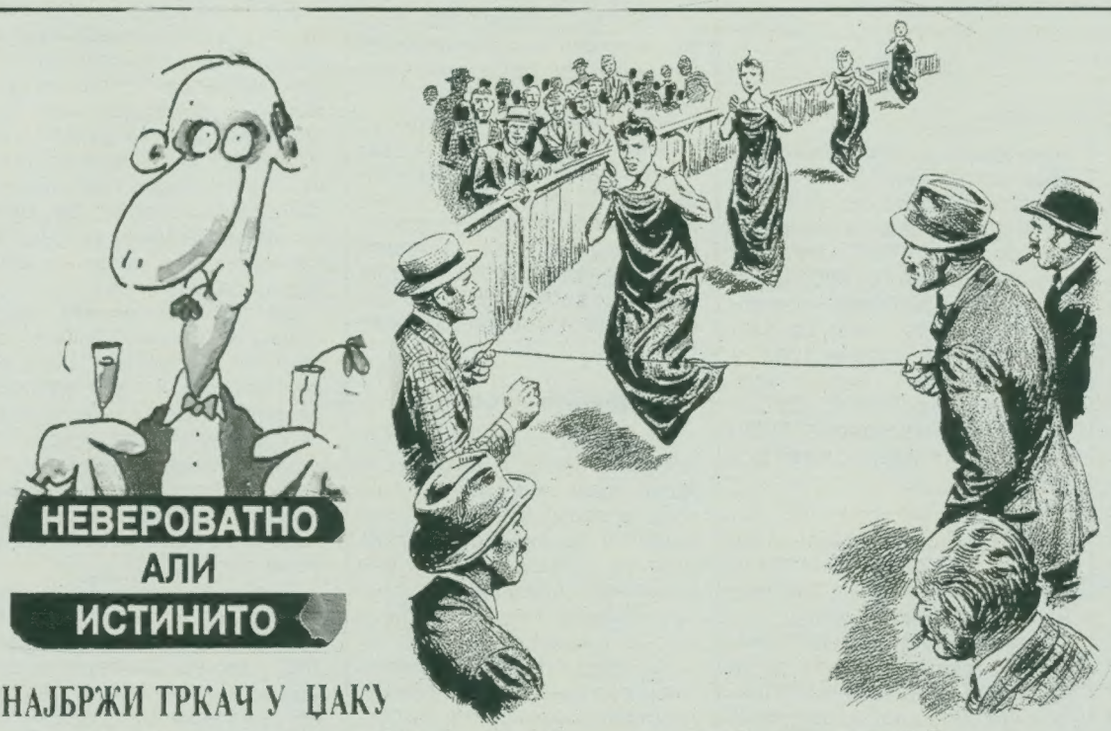

НЕВЕРОВАТНО АЛИ ИСТИНИТО

НАЈБРЖИ ТРКАЧ У ЏАКУ

Данас се трке у џаковима обично одржавају као вид разоноде на вашарима или приликом породичних излета у природу. Међутим, у раним деценијама овог века то је била редовна дисциплина на многим спортским борилиштима.

Најбољи тркач у џаку био је Американац ирског порекла Џони Фин из Бруклина, Њујорк. Фин је 1. маја 1929. године на Стадиону националне гарде учествовао у трци на 100 јарди (91,4 метра) – веома популарној „џак" дисциплини. Такмичари су се поређали дуж стартне линије стојећи у платненим џаковима који су им досезали до врата. На пуцањ стартеровог пиштоља кренули су из све снаге: скакали су, посртали, тумбали се и поново настављали да јуре низ атлетску стазу.

Фин је, као и обично, стигао први, прекинувши врпцу на циљу након 14,4 секунди – што је био нови светски рекорд. Колико је то била брза трка најбоље сведочи чињеница да је те исте вечери – на том истом лакоатлетском митингу – трку на 100 јарди без џака добио један спринтер који је раздаљину превалио за 10,4 секунди.

ИНЕ = СЛАЂИ ЗВУК

ол, па и неке материје за које и не знамо на шта су се тачно односиле.

Још једна ствар уноси додатну забуну око улоге соли у звуку виолина: стари мајстори свих заната, па и градитељског, своја знања из хемије употребљавали су више на начин – кувара. Нису они имали одређена егзактна научна сазнања, него су користили „рецепте" онако како је син сазнавао од оца. Со се користила у обради дрвета у многим занатима везаним за њега, пошто се од давнина знало да дрво импрегнирано у сланим растворима постаје мање крхко, не једу га црви, мање је запаљиво и мање му сметају временске промене.

Али, какве везе има со са звуком и да ли је уопште има, то се до данас није знало. А онда се јавља ово напрасно и занимљиво откриће Ремија Гига.

Једино што је и даље нејасно остаје – откуд Бернару Палисију сазнање да со побољшава звук инструмената? Како он ничим не поткрепљује ту своју реченицу, остаје да нагађамо. Као уметник и неуморни путник сасвим је могуће, па и вероватно, да је он у животу имао сусрете са неким од тадашњих градитеља инструмената. А можда је у његово време баш то била општепозната и прихваћена ствар.

Ово откриће зато и даље остаје тајна: соли у старим виолинама има, а да ли оне због тога имају „медени" звук, ко зна!

Припремила: ***М. Крстуловић***

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

ПЛИВАО НЕПРЕКИДНО 89 ЧАСОВА И 48 МИНУТА

У 7.22 после подне 25. јула 1940. године Џон Сигмунд се спустио у реку Мисисипи код Сент Луиса, запливао и тако започео једну од највећих авантура у коју се један пливач икада упустио. Тридесетогодишњи месар из Сент Луиса пливао је 89 часова и 48 минута пре него што су га 28. јула, ошамућеног и потпуно исцрпљеног, извукли из воде код града Карутерсвила.

Река Мисисипи је прљава и пуна разних отпадака. Током свог подухвата Сигмунд је озледио једну ногу о подводни пањ. Неколико часова касније таласи које је створио један теретни брод бацили су га на труп јахте чији је задатак био да га прати током пливања и умало га нису онесвестили. А да би се чаша искушења до врха напунила, последње ноћи путовања Сигмунд је залутао пет километара ван свог правца када је, грешком, ушао у једну од притока Мисисипија.

Да би га одржала у кондицији, његова супруга Катарина често му је давала чоколаду и друге слаткише. Само захваљујући њеном сталном подстицању током последњих четрдесет километара, исцрпљеном Сигмунду пошло је за руком да не заспи у води. На циљу – 467 километара од полазне тачке, даљински рекорд свих времена – стотине посматрача са одушевљењем је дочекало маратонског пливача.

Исцрпљени Сигмунд није могао да им отпоздрави. Неспособан да говори или хода, дозволио је пријатељима да га однесу.

Ипак, следећег дана Џон није осећао теже здравствене последице. Мање-више безазлене тегобе – пликови на лицу од сунца, клецаве ноге и болни мишићи – брзо су прошле.

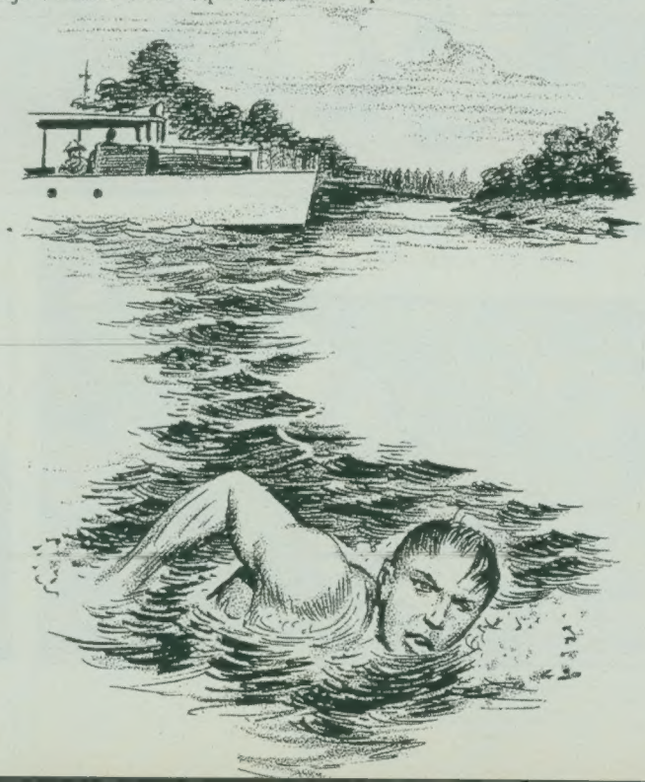

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

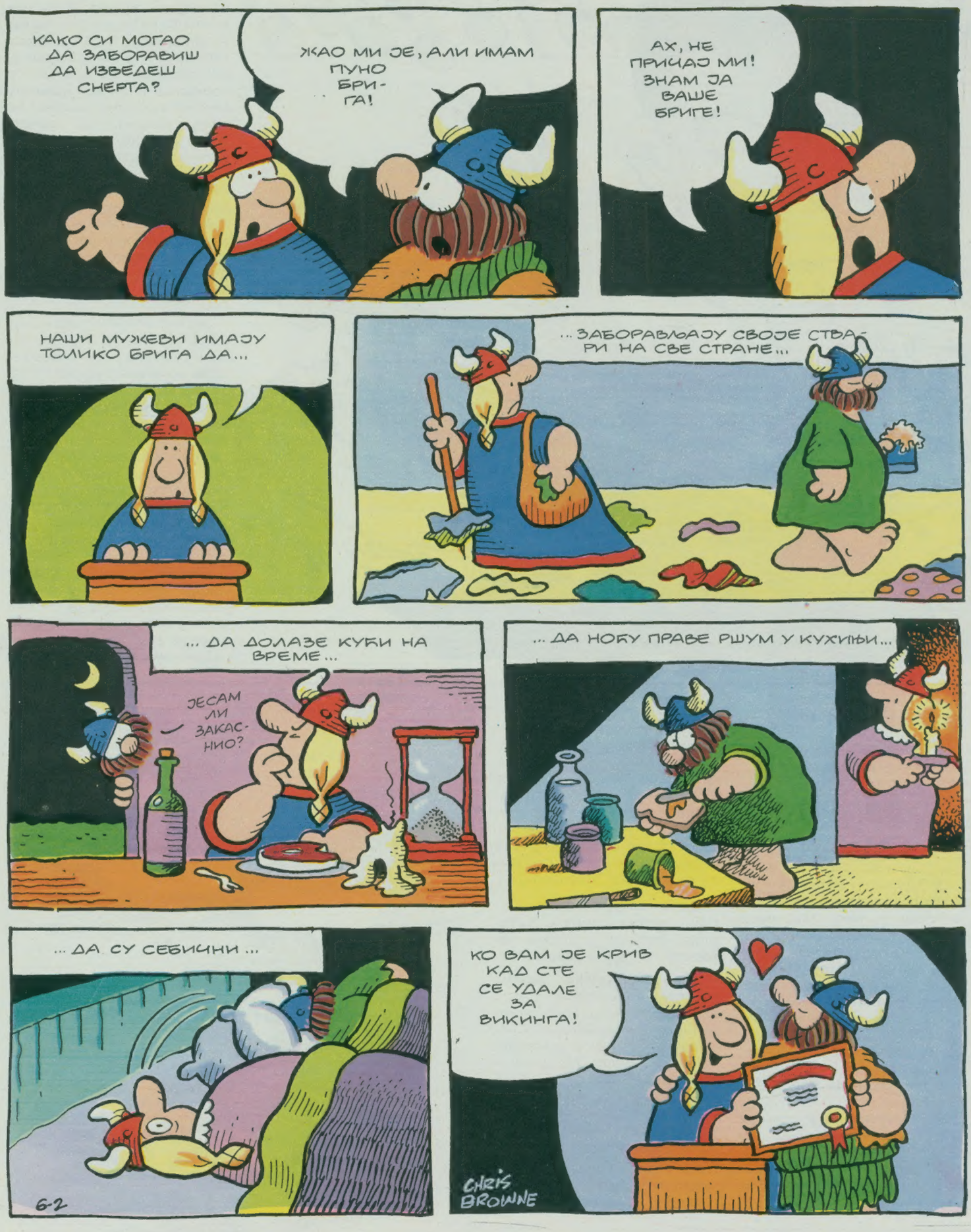
КАКО СИ МОГАО ДА ЗАБОРАВИШ ДА ИЗВЕДЕШ СНЕРТА?
ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ ИМАМ ПУНО БРИГА!
АХ, НЕ ПРИЧАЈ МИ! ЗНАМ ЈА ВАШЕ БРИГЕ!
НАШИ МУЖЕВИ ИМАЈУ ТОЛИКО БРИГА ДА...
...ЗАБОРАВЉАЈУ СВОЈЕ СТВАРИ НА СВЕ СТРАНЕ...
...ДА ДОЛАЗЕ КУЋИ НА ВРЕМЕ...
ЈЕСАМ ЛИ ЗАКАСНИО?
...ДА НОЋУ ПРАВЕ РШУМ У КУХИЊИ...
...ДА СУ СЕБИЧНИ...
КО ВАМ ЈЕ КРИВ КАД СТЕ СЕ УДАЛЕ ЗА ВИКИНГА!
CHRIS BROWNE
6-2

ПРЕКО НОСА ДО СМИРЕЊА

МИРИС МАМЕ ИЗ КАСЕТЕ

Нос је потцењен орган. Мучи нас често његова величина или облик, али мало пажње обраћамо на његову функцију. Ипак, наше чуло мириса може да нас стимулише или умири, може да има кључну улогу у сексуалној привлачности, а може да утиче и на наш рад.

Неке компаније постају свесне његове моћи. У такозваним „интелигентним зградама" у Јапану испуштају се мириси који подстичу запослене да боље раде и да истовремено буду опуштени. Кажу да Коџима Корпорација у Токију ујутру пушта мирис цитруса, у подне цветни мирис, а поподне опуштајући мирис шуме. Ипак, произвођачи споро схватају значај мириса својих производа. О томе је Забавник већ писао.

Лимун је, на пример, најпопуларнији мирис који се додаје средствима за чишћење у Британији, али га у Немачкој, где више воле шумске мирисе, сматрају одбојним.

Још у средњем веку се сматрало да извесни мириси снажно делују на човека. Каже се да јасмин стимулише, док лаванда умирује. Међутим, до сада није било научних доказа о томе.

Амерички истраживачи су открили да се ако човек удише мирис пеперминта сваких пет минута, побољшава његова концентрација. То је значајно за досадне послове код којих је потребан висок степен опрезности, као што је посао контролора летења или возача камиона. Изгледа да мирис утиче директно на мозак повећавајући пажљивост у делу који је повезан са чулом вида. Али, то стање не траје дуго.

У Британији су научници открили замену за средство за умирење које се може удисати. Џорџ Дод и Дон Џенкинс са Института за истраживање чула мириса у Варвику изоловали су једну компоненту људског зноја која делује умирујуће на људе који осећају узнемиреност. Назвали су је „мирис маме", јер је то један од првих мириса који осетимо у животу. Али, рекламирају је под именом Осмоне 1, што лепше звучи. Тај мирис, сличан мирису чисте, свеже коже, продаје се у касетама које садрже читаву мрежу цеви и сунђера и удише се 4 пута дневно.

Људи који пате од узнемирености, а који су учествовали у тестирањима, кажу да је овај мирис тако ефикасан да су престали да узимају средства за умирење. Количина хемијске супстанце која улази у крвоток кроз нос је 1000 пута мања него код средстава за умирење, па постоји мала вероватноћа да човек постане зависан.

Скептици постављају питања да ли овај мирис има и нешто више од плацебо ефекта, да можда не подстиче опуштеност која, затим, постаје довољна сама себи. Оно што се не доводи у питање је чињеница да човек има оштро чуло мириса. Ми можемо да осетимо мирис дима много пре било ког модерног детектора за дим.

Кажу да давање првенства извесним мирисима открива људску личност. Истраживања на Институту за примењену естетику у Фрајбургу у Немачкој показују да су људи који одаберу мирис цитруса већином динамични и друштвени, док су они који одаберу оријентални мирис мирни и затворени. У највећем центру за проучавање чула мириса у Европи, који се налази у Варвику у Енглеској, настоји се да се тачно утврде делови мозга на које утиче мирис. Уколико буде могуће успоставити везу између расположења, личности и омиљеног мириса човека, будући парфеми би се могли посебно креирати тако да утичу на одређени део мозга. Тако би се тајна друштвеног успеха могла открити планирањем телесне хемије.

А. С.

МИРИШЕШ НА ОНО ШТО ЈЕДЕШ

Каже се да је људски нос способан да разликује 10.000 различитих мириса за које немамо имена. Али, наша осетљивост на мирис може бити и хендикеп када се постави деликатно питање како миришемо једни другима.

Врло је вероватно да су Јапанци народ који највише мирише на чисто, не само зато што се често купају, већ и због тога што једу храну која садржи мало масти. За Јапанце Западњаци који једу месо и масну храну имају јак мирис.

– Миришеш на оно што једеш – каже Нил Мартин са Универзитета Варвик. Свако ко је јео кари приметиће да следећег јутра заудара.

Свака особа има свој особен мирис. Бебе могу да препознају мирис мајке када су старе само седам дана. Неки научници верују да многи аспекти људског друштвеног понашања, као што је слагање са колегама на послу или са потенцијалним љубавницима, не зависе само од изгледа или личности човека, већ и од подсвесног утицаја мириса.

АПСОЛУТНИ СЛУХ ЗБУЊУЈЕ НАУЧНИКЕ

ДАР ПРИРОДЕ ЈЕ ГРЕШКА!

Доктор Џозеф Профита, амерички научник из Лос Анђелеса, открио је да има читавих породица с апсолутним слухом из чега се може назрети како се та чудесна особина наслеђује генима

Нет Кинг Кола је имао, Хоровиц није. Ипак, обојица су били чувени музичари.

Андре Превен и Нет Кинг Кол имали су апсолутан слух. Владимир Хоровиц и Џеси Норман – не. Шта то значи? Када би се првој двојици одсвирала нека нота сама за себе, они су били у стању да је препознају и кажу, на пример: – То је „фа". Друго „обоје славних уметника, баш као и већина осталих „смртника", могли су да препознају ноте само у мелодији, дакле имали су, како се стручно каже, релативан слух.

Наравно, образовани музичари умеју да распознају ноте у интервалима (терци, квинти и слично), а велики диригенти чак и да препознају „руку" која свира што одаје сјајну музичку културу и префињени осећај, али ни они не успевају да распознају ноту саму за себе, као што то чине они ретки са апсолутним слухом.

А тај чудесни дар, стиче се, изгледа, рођењем и уопште не зависи од музичког школовања. Разуме се, онај ко никада није учио солфеђо неће моћи да каже како се одређена нота зове, али је зато у стању да чује и најмању разлику у фреквенцији, дакле нешто што нико други уопште не разазнаје. Досадашња истраживања показала су да се апсолутан слух јавља једном у 1500 случајева и толико је редак да се још није нашао, рецимо, ни пар близанаца а да обоје поседују то својство!

Један такав „хиљадупетстоти" заинтересовао се још као дете како то да он чује оно што други не чују, да би, завршивши два факултета, а све у служби апсолутног слуха, спровео научно истраживање које је доиста много открило о овој природној појави. То је доктор Џозеф Профита, психијатар из Лос Анђелеса, али и музичар са дипломом елитне њујоршке академије „Џулијард".

Лакше уче музику

Доктор Профита је прво завршио „Џулијард", па тек онда медицину. И током музичког школовања стално је увиђао сопствену различитост. Рецимо, ако би се одсвирао акорд од шест нота, он је разазнавао свих шест, по чему спада у ону најређу групу чак и међу власницима апсолутног слуха који у већини случајева распознају три ноте, а они који распознају четири већ се сматрају за чудо.

Доктор Џозеф Профита, музичар и психијатар, упорно изучава ретку и још неразјашњену појаву апсолутног слуха.

Када је завршио „Џулијард", Џозеф Профита је почео да зарађује као џез-музичар и, занимајући се непрестано за свој дар природе, запазио да се он, изгледа, наслеђује у неким породицама баш као плаве очи или велики нос! И музичар се запитао – није ли апсолутни слух записан у генима? Силно је желео да пронађе одговор, па се уписао на медицину. Завршио, докторирао и почео да се бави истраживачким радом на овом питању.

Заједно са молекуларним биологом из Сан Франциска доктором Денисом Дрејном спровео је најпре једно статистичко испитивање. Међу тестовима био је и овакав: музички диктат састављен из шест делова све тежих и тежих носио је укупно 700 поена. При том је 100 тачних одговора могло да се очекује од већине људи са просечним слухом. Они који поседују изузетно добар слух освајали су између 175 и 375 бодова. А апсолутни? Њихов најслабији резултат износио је 595, а неколицина је скупила и максималних 700!

Показало се и да особе са апсолутним слухом неупоредиво брже и лакше уче музику. Њима је довољно да је-

Илустровао: Зоран Петканић Петко

дан једини пут чују неку мелодију па да је одмах отпевају или одсвирају, ако то знају, без грешке. Музичари са апсолутним слухом понекад зато осете, уз дивљење, и завист колега који морају дуго да се муче и вежбају док савладају одређену партитуру.

Улога винске мушице

У историји музике најпознатији случај чудесног дара је Моцарт који је као дете од три године могао тачно да одсвира музику коју би само једном чуо. Да ли је имао апсолутни слух? Вероватно јесте.

Али, ако и постоји ген апсолутног слуха, он је, кажу двојица научника, само дугменце на чији се притисак покреће читав механизам. Како изгледа тај механизам – још је загонетка. Да ли је мозак тај који је „одговоран" за овако изузетан дар природе или је то слушни апарат?

Обично се каже како слушни део на кори мозга прима и потом схвата утиске који долазе преко влакана чула слуха. Да ли се, онда, на том месту коре мозга „одређује" висина фреквенције којом звучи нека нота? Доктор Денис Дрејна је, каже, уверен да ову појаву одређује ген и да они који поседују апсолутни слух имају неке друге и другачије везе између нервних влакана у кори мозга, као и додатне, центре испод коре, за разлику од обичних људи који их немају.

Доктор Дрејна ову претпоставку објашњава случајем који налазимо код – винске мушице! Као и остале њене сроднице, та мушица има око састављено из делића. Оно има седам типова фоторецептора. Али, постоје примерци којима седми тип једноставно недостаје и они су у науци означени као „седам минус". Зна се још и то да очни нерви који израстају под контролом ока повезују око са оптичким делом мождане коре. Изучавањем поменутих „минуса" показало се да се њихови очни нерви уопште не „прикључују" на одговарајуће нерве у кори!

Таква ствар догађа се, по доктору Дрејни, и са особама које имају апсолутни слух, дакле, ни њихови нерви нису „прикључени" тамо где би се очекивало, већ је у питању нека тајна веза...

Недокучива мождана складишта

У прилог тајној вези говори још једна збуњујућа ствар, а показала се приликом операција епилептичара. Као што је познато, код појединих врста епилепсије могуће је, хируршким одстрањивањем одређеног дела мождане коре, излечити ову тешку болест Роберт Затори, амерички неуропсихолог, одлучио је да испита да ли, будући да се захват обавља управо на оном делу коре где се налази слушна област, оперисане особе осећају и неке последице на слуху.

Резултат је испао, како вероватно очекујете, неочекиван! Чак запањујући. Никаква разлика не појављује се после операције. Доктор Дрејна је искористио и ово истраживање да објасни механизам апсолутног слуха. Он сматра да постоји генска веза између апсолутног слуха и музичког памћења, и то на дуге стазе. Тако су особе с апсолутним слухом у стању да без грешке понове мелодију коју су чуле годинама или деценијама раније, а то се односи и на старце чији је мозак и те како иначе оштећен. Значи, подаци које мозак прима „складиште" се на разним местима, па ако се једно уништи, податак ипак остаје сачуван на другом.

Ево, довде се стигло са истраживањем, али оно иде даље. Јер, ако научници успеју да докажу како одиста и непобитно постоји ген апсолутног слуха, биће то епохално откриће пре свега зато што би се први пут показала органска условљеност једног уметничког талента. А затим, ништа мање значајно, било би, опет први пут, пронађено наследно преношење једне црте интелигенције, а не само као до сада особина попут боје косе, очију, или висине стаса.

Откривање механизма апсолутног слуха била би апсолутна победа науке. Само, изгледа да и овде природа крије још многа изненађења и веома добро чува своје тајне.

Припремила: ***М. Крстуловић***

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

САМ У „ЖУТОЈ РУЖИ”

Једина веза између дечака високо у балону и земље био је глас непознатог човека који је покушавао да му помогне да слети

Једанаестогодишњи Алекс Николос никада у животу није био толико узбуђен као када се, с родитељима и сестром, у недељу, 7. јануара прошле године, нашао у Колорадо Спрингсу. Дошли су да помогну очевом пријатељу Тексу Хустону да се вине у небеса својим балоном званим „Жута ружа”.

Из истих разлога ту се налазио и шездесетогодишњи Дејв Холенбо. Био је болестан, али није имао срца да свом пријатељу Тексу откаже обећање. И Николосови и Холенбо стигли су на узлетиште у рану зору. Тамо их је већ чекао Хустон у друштву још петорице балониста и њихових помоћника.

Мали Алекс није ни приметио Холенбоа. Он и његов отац Џорџ Николос вукли су уже вентила док су Алексова мајка и сестра помагале да се купола балона распакује да би се надувала.

Текс Хустон је ускочио у корпу и упалио снажан горионик гаса пропана да би се ваздух у унутрашњости балона загрејао. Још два помоћника, Шон Тејлор и Деби Прозајс, држали су корпу на земљи како не би пре времена полетела.

И Алекс је полетео

„Жута ружа” се надувавала и ускоро достигла величину вишеспратнице. Алекс је био усхићен. Све што се тицало механике одушевљавало га је, нарочито ако је летело.

Његова радозналост била је утолико већа што је имао благу дисфункцију мозга због које му је пажња летела с предмета на предмет. Мада је био интелигентан, читао је тешко и полако и боље схватао ако му се нешто покаже. Као и друга деца жртве таквог поремећаја и Алекс је био нагао, расејан и променљивог расположења.

„Жута ружа” била је спремна за лет и Хустон је питао Алекса хоће ли с њим да се провоза. Дечак је радосно ускочио у корпу и на главу ставио заштитну кацигу. Леп жути балон полако се пењао према небу кобалтне боје иза пет других узлетелих нешто раније.

Џорџ, Линда и Стефани Николос сместили су се на задња седишта Хустоновог камионета. Шон је седео за воланом, Деби крај њега с мапом на крилу а с њене десне стране Холенбо с

радиом за случај да с балоном мора да се успостави веза.

Алекс је у лађици балона бомбардовао Хустона питањима: „Како загревате куполу?", „Како се управља радиом?", „Шта то сада радите?" и томе слично. Хустон му је све стрпљиво објашњавао док је дечак пажљиво гледао све што је он радио.

Када су Хустону руке биле слободне, показивао је Алексу инструменте: мерач горива карбуратора; вариометар, уређај који је показивао да ли се балон диже или спушта и којом брзином; показатељ температуре који је одређивао да ли угасити или поново упалити горионик...

Холенбо се следио

После око пола сата пријатног лета нагло се појачао ветар и остали балони, удаљени од „Жуте руже" око три километра, почели су да маневришу да би се спустили. Хустон је угледао комад равног терена, последњег пре шумовитог брежуљка, и радиом је јавио Холенбоу да ће ту слетети.

Онда је рекао Алексу да се шћућури да се не би повредио јер приземљење може да буде нагло и неугодно. Алекс је чучнуо на под уз једну страну корпе и затворио очи. У следећем тренутку чуо је како се горионик бучно распламсава и осетио да се балон поново подиже увис.

Шта се догодило? Текс Хустон је прекинуо маневар за спуштање јер је испод корпе, тачно на њеној путањи, приметио бодљикаву жицу. А испред, препречујући им пут, налазила се електрична жица под високим напоном.

Холенбо је почео да се брине мада није спадао у паничаре. Иза себе је имао двадесет четири године дугу каријеру пилота Америчког ратног ваздухопловства. Када се пензионисао, похађао је курс за вожење аеростата (балона) и добио диплому инструктора.

Али, ветар је дувао брзином од двадесет пет километар на сат а Текс Хустон је и даље летео. Холенбо је упалио радио-одашиљач:

– „Жута ружо", где се налазите? – питао је.

– Видим раван терен иза шуме, тамо ћу се спустити – кратко је одговорио Хустон.

И корпа је нестала с Холенбоовог видика иза брежуљка покривеног снегом. Врх куполе балона нагнуо се напред показујући да је корпа дотакла земљу. Затим се поново исправила и полетела увис. Холенбо се следио.

Упомоћ! Бојим се!

У часу када је корпа балона дотакла земљу снажно се затресла и треснула на снег. Хустон је од удара изгубио равнотежу и испао из корпе. Покушао је да је дохвати, у њој се налазио Алекс, али је промашио. Кад је дечак отворио очи и заустио нешто да каже, Хустона није било у лађици!

– Ено Текса, спустио се! – викнуо је Шон.

Холенбо је погледао и видео како се Хустон приближава камионету тетурајући и машући рукама. А, где је Алекс? У том часу закрчао је радио и зачуо се усплахирени дечији глас:

– У помоћ! Бојим се!

Холенбо је погледао у небо и видео како се балон пење све више и више. А дечак је у њему био сасвим сам.

Хустон је у шоку стигао до камионета мрмљајући невезане реченице. Алексова мајка и сестра почеле су да плачу. Отац се трудио да остане миран, али су му мишићи на лицу подрхтавали. Хаос!

Не дирај ту ручицу!

Холенбо је у руке узео микрофон:

– Не брини, Алексе. Сада си ти пилот. Ја ћу ти говорити шта треба да радиш да би се спустио на земљу.

Холенбо није хтео да дечака затрпа објашњењима која би га сасвим помела. Кренуо је редом. Прво му је рекао како се управља ручицом за регулисање протока гаса.

Није му још помињао уже за маневрисање плинским кормилом јер, када би га повукао, купола би могла да се издува и балон у пламену падне на тло. Само му је скренуо пажњу да га нипошто не дира.

Пошто се из камионета није могло закључити да ли се балон пење или спушта, Холенбо је објаснио Алексу како да то сам установи читањем вариометра.

– Како стоји игла? – питао га је безброј пута.

Алекса је тај сталожени глас непознатог човека сасвим умирио. „Не звучи забринуто, сигурно ће све бити како треба", мислио је. Али, кад год би изгубио висину, Алекс је урлао у микрофон.

– Падам! Разбићу се! Упомоћ!

И истовремено је повлачио ручицу за

повећање протока гаса у куполу одлажући тако тренутак за почетак спуштања. Холенбо се плашио да дечак, додајући све више пламена, не одлети у висину где би ваздушне струје могле да прекину или ометају радио-везу са земљом. Тада би све било изгубљено.

– Обећавам ти да нећемо дозволити да паднеш – говорио му је Холенбо док је у себи страховао. – Не дирај више ту ручицу док ти ја то не кажем!

Када се савим уверио да лако може да следи упутства мирног непознатог гласа, Алекс се примирио. Па он је волео машине и инструменте! Сада је био сав поносан што сам управља балоном.

Савршено приземљење

Терен је у међувремену постајао све равнији а дрвеће и стење све ређе. Сада је био прави час!

– Алексе, желео бих да спустиш балон ближе земљи да бих могао да ти кажем како да се спустиш – рекао му је Холенбо. Казао му је и у ком правцу да окрене ручицу за гас.

– Алексе, почињи. Један окрет ручице, па други... сада престани. Одлично! Поново један окрет, па још један...

Лагано и благо балон се спустио са шест стотина на шездесет метара висине. Затим се стабилизовао на тридесет метара, изнад једне фарме, избегавши без грешке жицу високог напона. Онда се нашао на петнаест метара изнад камионета.

– Алексе, ухвати уже за маневрисање које сам ти раније рекао да не дираш, седни на дно корпе и вуци нагоре, вуци, вуци...

Холенбо је видео како се купола полако празни.

– Вуци још, вуци!

Корпа је додирнула тло, одбила се, ветар је још мало вукао, а затим се зауставила и купола ју је покрила. Дечака су нашли живог и здравог. У руци је још стезао уже за маневрисање.

Пошто је у ваздуху, сасвим сам, провео око сат и по прешавши за то време раздаљину од педесет пет километара, Алекс је извео савршено приземљење у условима јаког ветра.

Тек тада, када се све срећно завршило, Холенбо је „пукао". Покрио је рукама очи и тресао се као у грозници док су га Алексова мајка и сестра љубиле а остали тапшали по леђима.

* * *

Сутрадан је цела школа причала о Алексовом подвигу. Он сам стекао је невероватно самопоуздање. – Сад када знам да управљам балоном, знаћу и све друго – поверио се мајци.

Национално аеронаутичко удружење доделило је Холенбоу нарочиту диплому за успешно спасавање детета у готово немогућим условима.

– То ми је био најдужи и најтежи лет у животу мада сам све време био на земљи – изјавио је он, човек који је, као професионални пилот, прошао кроз пакао рата у Вијетнаму.

Припремила ***Б. Дожић***

ОСТВАРИЛО СЕ ТАРАБИЋЕВО ПРОРОЧАНСТВО

ДРИНА ЈЕ КРЕНУЛА

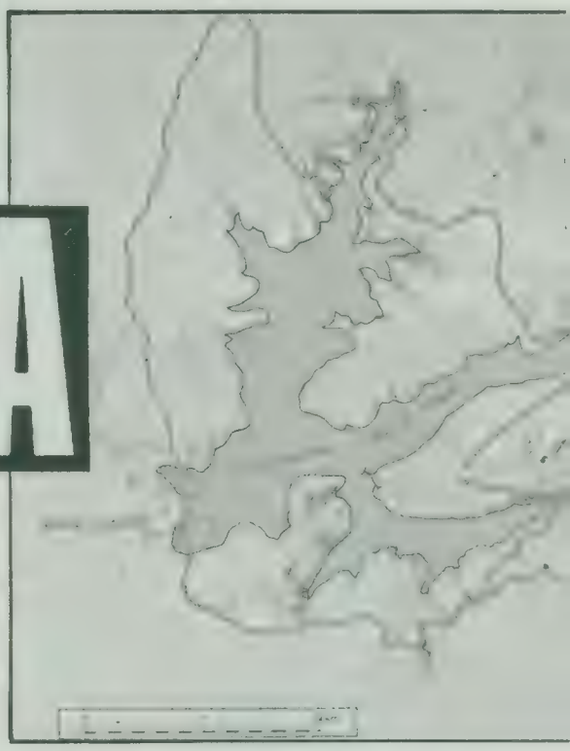

Бајина Башта је градић на Дрини. У чаршији, краткој и живој главној улици, размењују се новости, највише има смеха. Келнер Радомир, знаменитост кафане „Ловац", дочекује госте са обавезним: „Извол'те, Бајина Башта зна свашта!"

Бора Бешлић озбиљно добацује келнеру:

– Радомире, када ћеш да се профиниш?! На француском Бајина Башта је Жарден д Бажа, а на енглеском Бајас Гарден!

Чак до Вишеграда

Бора Бешлић живи и ради у Београду, али сваког другог викенда долази у родну Бајину Баштu. Потомак је једне од пет предратних најбогатијих породица у овом градићу на Тари. Имао је ујака Милоја Рајаковића, министра здравља у краљевој влади, човека који је први остварио идеју да се у том крају снага речног тока искористи за стварање електричне енергије. Додуше, хидроцентрала се није налазила на Дрини већ у близини обале а турбину је покретао слободан пад воде речице Врело. Снабдевала је струјом целу Бајину Баштu. Хидроелектрану је пројектовао професор Грађевинског факултета у Београду и академик Миладин Пећинар. Новац је обезбедила Индустријска банка у којој је министар Рајаковић држао значајни део акција. И поред свега, Милоја Рајаковића су после рата стрељали партизани као државног непријатеља.

Тако је настао заметак будуће велике хидроцентрале на Дрини код Бајине Баште а после ње остварен и гигантски подухват – градња реверзибилне хидроелектране тик уз њу.

Хидроелектрана „Бајина Башта" није после рата прва изграђена на Дрини. Пре ње подигнуте су хидроелектране „Зворник", па „Кокин Брод", „Бистрица", „Потпећ". Све оне, укључујући и Лимске хидроелектране, дају само нешто више од половине електричне енергије „Бајине Баште"!

„Бајина Башта", удаљена око осам километара од истоименог градића, налази се у крају Перућац. Њена брана висока је 90 а у круни дугачка 460 метара. Иако је „шупља", и, што би стручњаци рекли, омекшана, у њу је уграђено милион кубика бетона. Притисак огромне количине воде у акумулационом језеру издржава захваљујући ојачању од 24 ламеле. Када је потпуно напуњено, језеро запрема 340 милиона кубика воде! Простире се чак до Вишеграда, дугачко је 52 километра!

Уз српску обалу Дрине, у подножју бране, налази се огромна машинска хала са четири турбине укупне снаге 360 мегавата.

Хидроелектрана је грађена шест година, у рад је пуштена новембра 1966. Стајала је 60 милиона долара и однела седам живота!

Чудо људских руку

Доласком прве групе градитеља градић је изгубио мир. Његови становници нису заборавили пројектанта Сашу Божо-

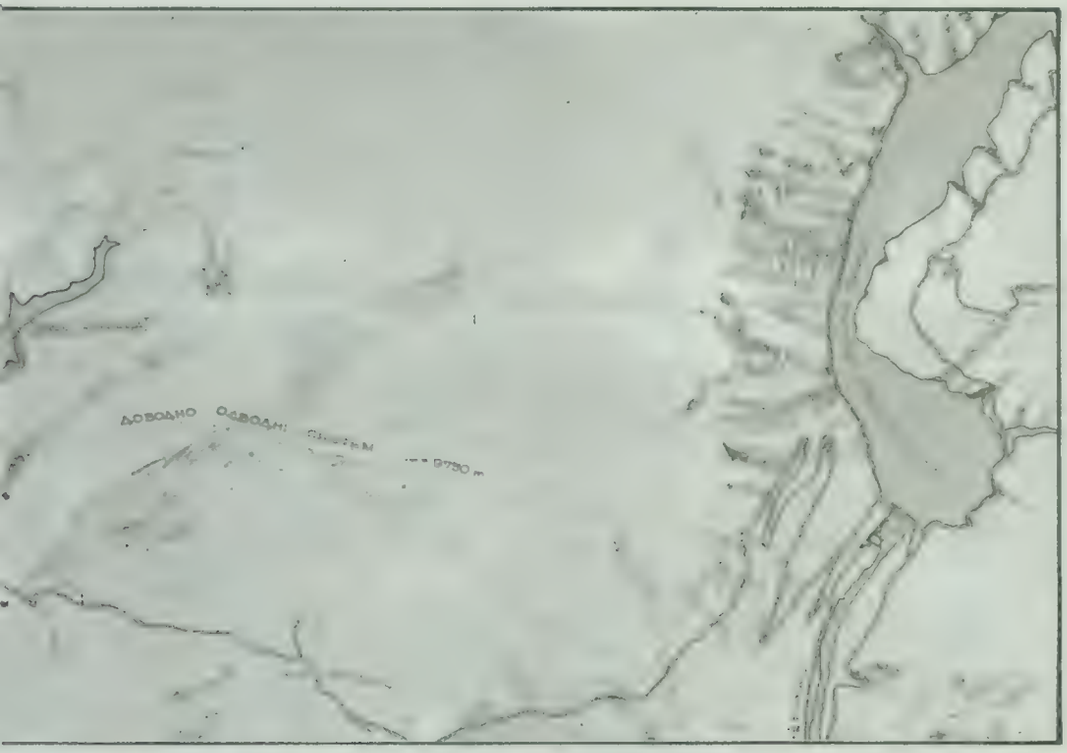

Шематски приказ реверзибилног система „Бајина Башта"

УЗБРДО

Само за припрему изградње реверзибилне хидроелектране „Бајина Башта" положено је неколико стотина километара електричне кабловске мреже, изграђено 40 километара путева од чега је, уз помоћ конопаца, у литицама усечено 11 километара, постављено неколико десетина километара водовода, подигнут хотел за стручњаке и насеље за раднике са две и по хиљаде лежаја.

вића и Ђорђа Готуу који је бринуо о радовима. Најзаслужнија личност за настанак хидроелектране је њен директор Раденко Николић. Док су радови текли, дневно је спавао само неколико часова. Као да је имао два живота.

Ни десетак година није трајао мир у Бајиној Башти а почело је опет... Овога пута кроз град су промицала тежа возила и пристизао већи број градитеља. Нико у Бајиној Башти није могао да претпостави да ће се у Перућцу ускоро остварити пророчанство Милоша Тарабића из оближње Кремне: „Кренуће Дрина узбрдо!"

И сада је целу ствар покренуо Раденко Николић. У Бајиној Башти кажу да је први „буву пустио" мајстор Божа Илић, звани Струја, који је по повратку са стручног усавршавања у загребачком „Ради Кончару" испричао на седници Радничког савета да у свету граде такозване реверзибилне хидроелектране. Видео је проспекте и предлаже да се таква хидроелектрана подигне уз постојећу класичну.

Било како било, Раденко Николић се растрчао по Београду. Састанци са републичким властима, убеђивања, вишечасовна објашњавања... Најзад, новац је обезбеђен и идеја о реверзибилној хидроелектрани „Бајина Башта" почела је да прераста у стварност.

Тек тада почео је пакао који се, ваљда, никада и нигде више неће поновити. Изузимајући вишегодишња напорна истраживања, прорачунавања, пројектовања, градилиште је постало зној и мука! Због терена на којем су обављени радови светски стручњаци сматрају да је то јединствен градитељски подухват, чудо људских руку!

Укратко и поједностављено, реверзибилна хидроелектрана је постројење чији агрегати делују двојако, зависно од потребе. Када у акумулационом језеру хидроелектране „Бајина Башта" у јесен и у пролеће има вишка воде, тада две велике хидрауличне и електричне машине реверзибилне хидроелектране раде као пумпе и воду из акумулационог језера потискују кроз цевовод уз масив Таре и преко Таре одлажући је у акумулационо језеро Бели Рзав. Тако се вода чува за сушна времена када класична хидроелектрана „Бајина Башта" ради смањеном снагом. Наравно, тада ће јој у помоћ прискочити реверзибилна хидроелектрана на тај начин што ће се пустити вода из акумулационог језера Бели Рзав. Она ће се вратити кроз исте оне цевоводе којима је претходно потиснута и силином пада покренути, сада не више две пумпе него две турбине које стварају електричну енергију.

Инжењери реверзибилне хидроелектране кажу да у тренутку покретања пумпе или турбине, зависно од намене, човека подилазе жмарци. Прво се зачује стравичан потмули ударац, следећи такође, па опет, затим незнатно учесталији... Чини се – потреса се утроба Таре! Док турбина не постигне максималних 480 окретаја у минуту, чини се да је земљотрес и да ће се све разлетети. При пуном погону тутњаве нема, само уобичајени „клизећи" шум на који су се запослени у машинској хали већ навикли.

Свака кап – пушчани метак

Реверзибилна хидроелектрана ради самостално, али је у техничкој целини са постојећом класичном хидроелектраном. Уосталом, она и не би била потребна да не црпе вишак воде из акумулационог језера „Бајина Башта". И ту су почеле муке градитеља.

Наиме, машинска хала реверзибилне хидроелектране налази се низводно од бране класичне хидролектране и укопана је 38 метара у земљу. Изнад тла вири само кров. Ту су смештена два реверзибилна агрегата који, када раде као турбине, имају укупну снагу од 600 мегавата. Да би се довела вода из акумулације „Бајина Башта" до реверзибилних агрегата, требало је, дакле, пробити постојећу брану и кроз њу провући цевовод. И неупућени знају да је и најмања напрслина на брани готова катастрофа. Вода из акумулационог језера збрисала би све до Зворника. Веровали или не, наши градитељи су не само експлозијом начинили отвор у брани, него је све време док је постављан цевовод хидроелектрана радила! Примењен је сложен метод. Била је довољна најмања грешка у прорачуну.

Једностепене реверзибилне пумпе испоручила је и у машинској хали уградила јапанска фирма „Тошиба". У поређењу са сваком човек изгледа као мрав. Само ротор турбине тежак је 480 тона. Приликом повремених оправки мамутски кран га подиже из лежишта дуже од часа. Иако је изузетно јак, кран се при том улегне за читавих 12 милиметара!

Најтеже је било, у томе се сви слажу, ископати тунеле у масивима Таре за доводно-одводни систем и допремити и уг-

Панорама хидроелектране и акумулационог језера „Бајина Башта". У десном углу, низводно од бране, види се кров машинске хале реверзибилне хидроелектране. Готово све остало је у утроби Таре (лево).

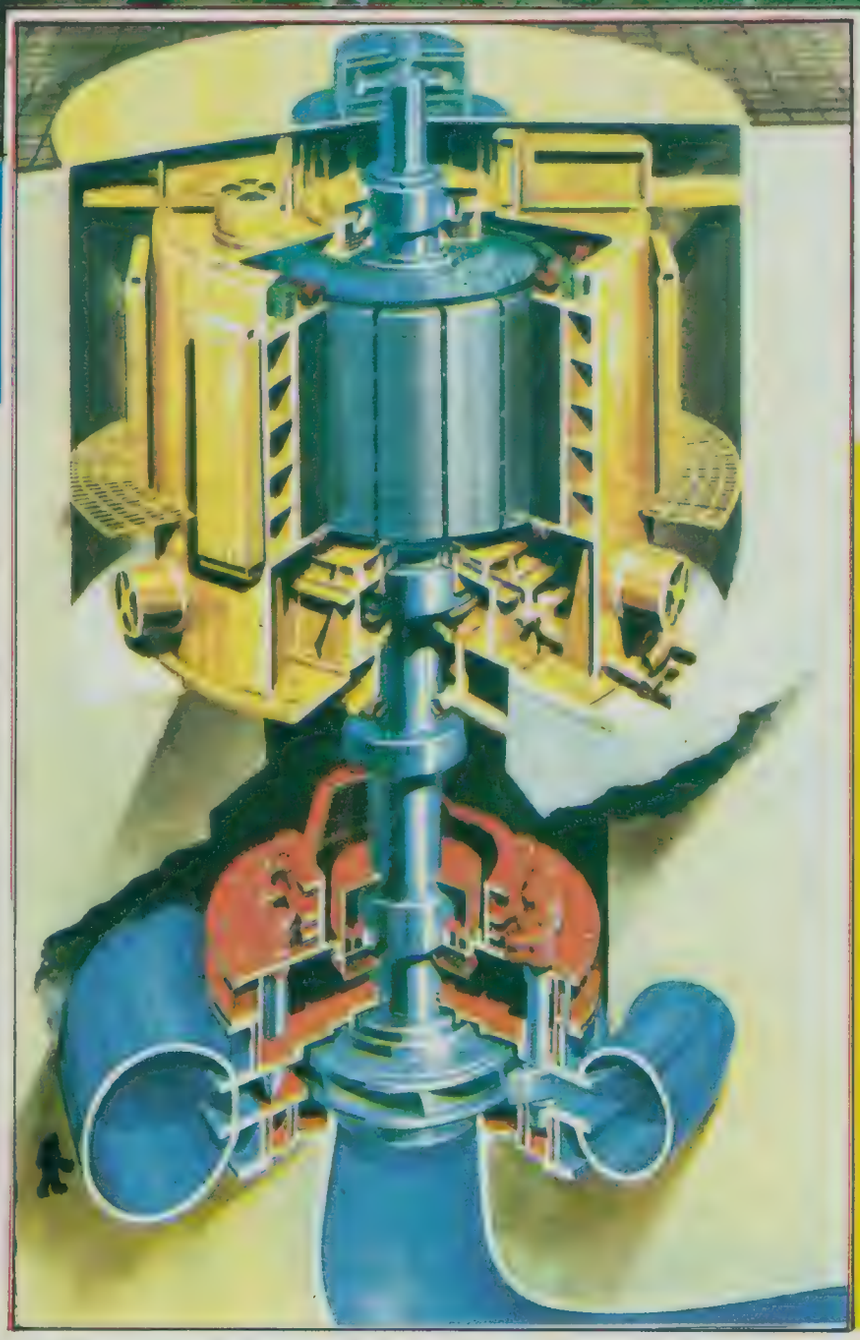

Агрегат који по потреби ради као пумпа и као турбина произвела је и из делова склопила јапанска фирма „Тошиба". Силуета човека показује однос висине према агрегату.

радити цеви местимично шире од шест метара. Цеви су од нерђајућег и оплемењеног челика. Подизане су и уграђиване у комадима а затим на лицу места спајане посебним поступком. Тешко да би се нешто учинило у копању тунела кроз Тару да није било „кртице", нарочите француске машине која је споро, али сигурно, „јела" жилаво стење.

Укупна дужина доводно-одводног система уз Тару и преко Таре износи 9750 метара. Од тога, цевовод уз Тару, под углом од 45 степени, дугачак је 850 метара. Колика се количина воде пумпа на ту висину схватиће се ако се зна да при врху цеви и најмања кап воде делује на његове зидове као метак испаљен из пушке!

Цевовод је целом дужином заштићен посебним материјалима и заливен бетоном. Тамо се више не може, све је „сахрањено"!

Реверзибилна хидроелектрана „Бајина Башта" стајала је фантастичних 600 милиона долара. Радило ју је око 10.000 људи и, на овај или онај начин, око 140 наших и светских фирми. Погинуло је 13 радника, мали број за овакав подухват.

А када је све било готово, градитељима је остало да се поносе, али и жале што је њихов вишегодишњи непоновљив труд остао окован у утроби Таре, да га нико никада не види. Погледу су доступна само два акумулациона језера, кров машинске хале и ... прелепа Тара.

Миленко Тодоровић

ЦРТА: ТАБАРИ (TABARY)
ПИШЕ: ГОШИНИ (GOSCINNY)
У КАЛИФАТУ ЈЕ БИЛО МАЛО КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ. ЗАТО ЈЕ ПРАВИ ДОГАЂАЈ БИЛО ОТВАРАЊЕ МУЗЕЈА ВОШТАНИХ ФИГУРА У БАГДАДУ...
МУЗЕЈ ВОШТАНИХ ФИГУРА
О, ВЕЛИКИ ВЕЗИРЕ! ЗА МЕНЕ ЈЕ ПРАВА ЧАСТ ДА ВИ ОТВОРИТЕ ОВО МОЈЕ СКРОМНО ЗДАЊЕ!
УЛАЗ
ЕВО, ИЗВОЛИТЕ ОВУДА!
АЛАДИН И ЧАРОБНА ЛАМПА!
ХМ!
СИМБАД МОРЕПЛОВАЦ!
ШЕХЕРЕЗАДА КОЈА ПРИЧА ПРИЧЕ КАЛИФУ ХАРУНУ ЕЛ РАШИДУ!
1

АЛИ БАБА И 40 РАЗБОЈНИКА ДЕЛУЈУ КАО ДА СУ ЖИВИ!
ФИГУРЕ ДА ОТКИНЕШ!
ЈОШ НИСТЕ СВЕ ВИДЕЛИ!
ОВО ЈЕ, У СТВАРИ, МАНЕКЕН ОД ВОСКА!
ЉУДИ СЕ УВЕК ПРЕЂУ!
?!?
?!?
ОВО ЈЕ ШЛАГ МУЗЕЈА!
САЛА УБИЦА
САЛА ПРОШЛИХ И БУДУЋИХ УБИЦА!
И БУДУЋИХ?
ДА, ТО ЈЕ НАША МАГИЈА!
ФИГУРЕ ПРЕДСТАВЉАЈУ НАЈОКРУТНИЈЕ УБИЦЕ КОЈЕ ЈЕ ЗЕМЉА ИКАД ВИДЕЛА!
ХМ!
ОХ, ЛУДО!
2

ЗНАО САМ ДА ЋЕ ВАС ОВО ОЧАРАТИ!

ЈОЈ, ДИЛАТЕ! ДА СУ ЖИВИ, ПОМОГЛИ БИ МИ ДА СМАКНЕМ ЗНАШ КОГА, И ДА ПОСТАНЕМ ЗНАШ КО, НА МЕСТО ЗНАШ КОГА!

ПОСТОЈИ ЈЕДАН ФАЗОН ДА СЕ ОЖИВЕ!
ШАЛИШ СЕ?

НИКАД! ПОСТОЈИ МАГИЧНА ФОРМУЛА КОЈА СВАКОЈ ФИГУРИ МОЖЕ УДАХНУТИ ЖИВОТ!

КАКВА МАГИЧНА ФОРМУЛА?
АКО ЈЕ ХОЋЕТЕ, МОРАЋЕТЕ ДА ПЛАТИТЕ!
ГАЗДА!

ДА?
НЕ!

КОЛИКО?
МИЛИОН ПЈАСТРИ! ЧЕКОВЕ НЕ ПРИМАМО!

ДА ПРОВЕРИМ ЈЕ Л' ПРАВА!
ДАЈ ФОРМУЛУ!

ГЛЕДАТЕ ФИГУРУ ПРАВО У ОЧИ И КАЖЕТЕ:
ИМАШ ЛЕПЕ ОЧИ!

ФИГУРУ ПО МОМ ИЗБОРУ?
НАРАВНО! И ТО КОЛИКО ПУТА ХОЋЕТЕ!
3

СВЕ ФИГУРЕ МОРАЈУ У СЕДАМ САТИ, КАД ЗАТВАРАМ МУЗЕЈ, БИТИ ТУ, ИНАЧЕ ЋЕ ПОСЛЕДИЦЕ ПО ВАС БИТИ КАТАСТРОФАЛНЕ!
ДА! ДА!
ЛЕП ПРИМЕРАК КАЛИФОВОГ УБИЦЕ!
ИМАШ ЛЕПЕ ОЧИ!
ГЛУК?
ПАФФ!
НИСАМ СЕ НАДАО ТАКВОМ ОДГОВОРУ!
ГДЕ ЈЕ?
ОТИШ'О, ГАЗДА! МАНИТЕ СЕ ТОГА!
ИЗАБРАЋУ ДРУГОГ!
БРУТ
ИМАШ ЛЕПЕ ОЧИ!
КВИ?
ЈЕСТЕ ЛИ УБИЦА?
ВИ СТЕ АСТЕРИКС И ОБЕЛИКС?
ПОКЛОНИЛИ СТЕ МИ ЖИВОТ! КАКО ДА ВАМ ЗАХВАЛИМ?
УЦМЕКАЈ КАЛИФА!

ВЛАДАР? УФ ТО МИ ЈЕ ПОЗНАТО!
ПАЛАТА ЈЕ ПРЕКО ПУТА!
БАШ ДИВНО! ОВАЈ ПРОФЕСИОНАЛАЦ ЋЕ МИ ОМОГУЋИТИ ДА ПОСТАНЕМ...
?!?
?!?
ПАФФ!
ГРАД ЈЕ ОПАСАН! НЕКИ ИМБЕЦИЛ НАПОЉУ ТОЉАГОМ ЛУПА ЧВРГЕ ПРОЛАЗНИЦИМА!
ПОШТО СТЕ ВИ УБИЦА..
ДА, АЛИ СПЕЦИЈАЛИЗОВАН ЗА ВЛАДАРЕ, А НЕ ДИВЉАКЕ!
ВРАТИ СЕ ТАМО! ПОКЛОНИО САМ ТИ ЖИВОТ!
ТИ ОВО ЗОВЕШ ЖИВОТОМ!
ОВАЈ ЈЕ УВРНУТ!
ДИЛАТ ЈЕ У ПРАВУ! ИЗА БРАЋУ ДРУГОГ!
ЕЈ, АСТЕРИКСЕ! ОБЕЛИСКЕ!
АЛ КАПОНЕ
ИМАШ ЛЕПЕ ОЧИ!
И ТИ СЕ МЕНИ СВИЂАШ, ЈЕР НЕ ДЕЛУЈЕШ НЕПОДМИТЉИВО!
ТРЕБА УБИТИ КАЛИФА, АЛИ НЕКИ ИДИОТ ЈЕ ПРЕПРЕЧИО ИЗЛАЗ!
ОТКАЧИЋУ ГА!
5

ЧУЈ, МОМЧЕ! БОЉЕ ДА СЕ ДОГОВОРИМО НЕГО ДА СЕ МАКЉАМО!
ГЛУК?
ВИДИМ ДА СМО СЕ СПОРАЗУМЕЛИ! ПОДЕЛИЋЕМО ГРАД — МЕНИ СЕВЕР, ТЕБИ ЈУГ!
ЦИГАРУ?
ГЛУК!
ПАФФ!
ОВАЈ ТИП ХОЋЕ РАТ! ПРОБУДИТЕ МОЈЕ ГАНГСТЕРЕ!
ГАНГСТЕРЕ?!
ДА, ОВЕ МОМКЕ!
АХ!
ИМАШ ЛЕПЕ ОЧИ!
ЦРНИ
ПАНТЕР
ЈА
БРЗИ
ОКЕЈ, МОМЦИ, ТРЕБА ДА СРЕДИМО ЈЕДНОГ ШОЊУ!
ОКЕЈ, ГАЗДА!
А КАЛИФ?
ИМАМО ПРЕЧА ПОСЛА!
6

ПОКУШАЋУ С НЕКИМ ДРУГИМ!
ЛАНДРИ
СВЕ МИ ЈЕ ТЕЖЕ ДА ИЗГОВОРИМ МАГИЧНЕ РЕЧИ! ИДЕМО!
ИМАШ ЛЕПЕ ОЧИ!
НИСТЕ ПРВИ КОЈИ МИ ЈЕ ТО РЕКАО!
ТРЕБА СРЕДИТИ ЈЕДНОГ БЕЗОБРАЗНОГ ЧОВУ!
ЧОВУ! АЛИ МЕНЕ ИНТЕРЕСУЈУ САМО ЖЕНЕ! УКОЛИКО СЕ ТРЕБА ОБРЛАТИТИ НЕКА ЖЕНА...
ЖЕНЕ НЕМАЈУ ШТА ДА ТРАЖЕ У ОВОЈ ПРИЧИ!
ГРОЗОТА! КАКАВ ЖЕНОМРЗАЦ!
ДА, ЗАТО СУ И ОНИ ЧЕСТО ОПТУЖИВАНИ!
КО ТО?
РЕЦИТЕ!
АСТЕРИКС И ОБЕЛИСК!
ДОЗВОЛИТЕ
ОХ, КАКВА ЛЕПОТА!
ТО ЛИЦЕ! ТАЈ ПОГЛЕД!
ЈЕЛ' ТИ СЕДИШ НА УШИМА?
ЛУКРЕЦИЈА БОРГИЈА
ИМАШ ЛЕПЕ ОЧИ...
НЕЕЕ!
7

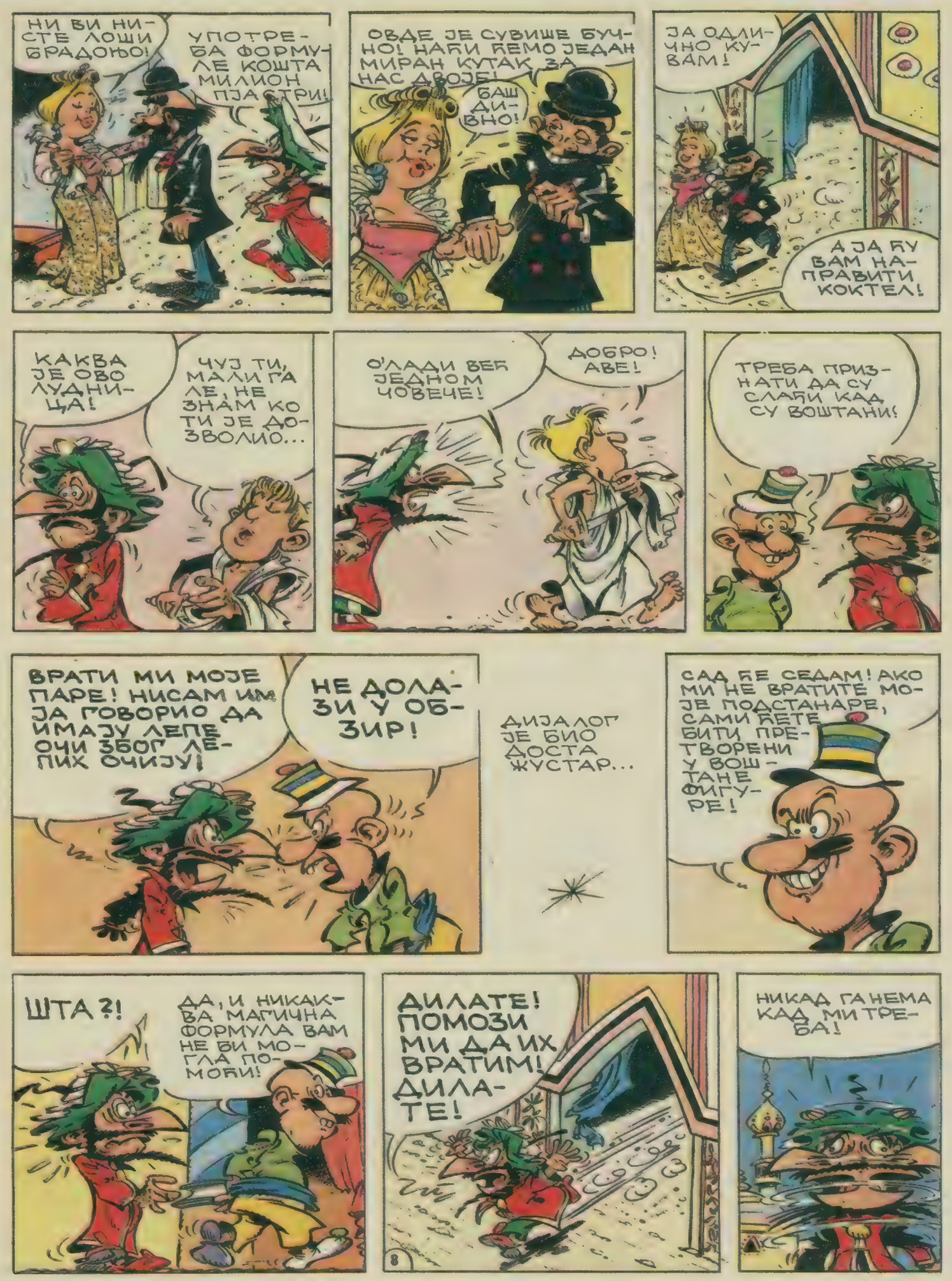
НИ ВИ НИСТЕ ЛОШИ БРАДОЉУ!
УПОТРЕБА ФОРМУЛЕ КОШТА МИЛИОН ПЈАСТРИ!
ОВДЕ ЈЕ СУВИШЕ БУЧНО! НАЋИ ЋЕМО ЈЕДАН МИРАН КУТАК ЗА НАС ДВОЈЕ!
БАШ ДИВНО!
ЈА ОДЛИЧНО КУВАМ!
А ЈА ЋУ ВАМ НАПРАВИТИ КОКТЕЛ!
КАКВА ЈЕ ОВО ЛУДНИЦА!
ЧУЈ ТИ, МАЛИ ГАЛЕ, НЕ ЗНАМ КО ТИ ЈЕ ДОЗВОЛИО...
О'ЛАДИ ВЕЋ ЈЕДНОМ ЧОВЕЧЕ!
ДОБРО! АВЕ!
ТРЕБА ПРИЗНАТИ ДА СУ СЛАЈИ КАД СУ ВОШТАНИ!
ВРАТИ МИ МОЈЕ ПАРЕ! НИСАМ ИМ ЈА ГОВОРИО ДА ИМАЈУ ЛЕПЕ ОЧИ ЗБОГ ЛЕПИХ ОЧИЈУ!
НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!
ДИЈАЛОГ ЈЕ БИО ДОСТА ЖУСТАР...
САД ЋЕ СЕДАМ! АКО МИ НЕ ВРАТИТЕ МОЈЕ ПОДСТАНАРЕ, САМИ ЋЕТЕ БИТИ ПРЕТВОРЕНИ У ВОШТАНЕ ФИГУРЕ!
ШТА?!
ДА, И НИКАКВА МАГИЧНА ФОРМУЛА ВАМ НЕ ВИ МОГЛА ПОМОЋИ!
ДИЛАТЕ! ПОМОЗИ МИ ДА ИХ ВРАТИМ! ДИЛАТЕ!
НИКАД ГА НЕМА КАД МИ ТРЕБА!

А ДИЛАТ...
ОВО ЋЕ ВАМ СТВАРНО КОРИСТИТИ!
РА-ТА-ТА-ТА
ПАМ!
ПАМ!
РАТА!
ПАМ!
ПАМ!
ТРЕБА ОДМАХ ДА СЕ ВРАТИТЕ У МУЗЕЈ!
ЗАР НЕ ВИДИШ ДА САМ ЗАУЗЕТ?
ПОЛА МОЈЕ БАНДЕ МИ ЈЕ ОКРЕНУЛО ЛЕЂА И ОТИШЛИ СУ СА ОНИМ КРАПИНЦЕМ!
ВРАТИЋУ СЕ АКО ТО И ОН УРАДИ! НЕ ПАДА МИ НА ПАМЕТ ДА МУ ПРЕПУСТИМ ПРЕСТИЖ У ГРАДУ!
ПИТАЋУ ГА!
ПАМ! ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
БРЗО СЕ ВРАЋАЈ У МУЗЕЈ!
ГЛУК!
ПАФФ!

И ДОК СУ ФИГУРЕ ВОДИЛЕ СВОЈ ЖИВОТ...
ВАТРА ЋЕ СЕ БРЗО РАСПАЛИТИ!
А СТИЖЕ И КОКТЕЛ

КАКАВ НАПАД НА МОРАЛ? КАКО ГО У КРЕВЕТСКОМ ЧАРШАВУ? ТО ЈЕ МОЈА ТОГА, НЕЗНАЛИЦЕ!

ОЖИВЕЛЕ СУ БАГДАДСКЕ УЛИЦЕ...
ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
ПАФФ!

ОТКУЦАВАЛО ЈЕ СЕДАМ...
СЕДАМ ЈЕ САТИ И МУЗЕЈИ СЕ ЗАТВАРАЈУ!

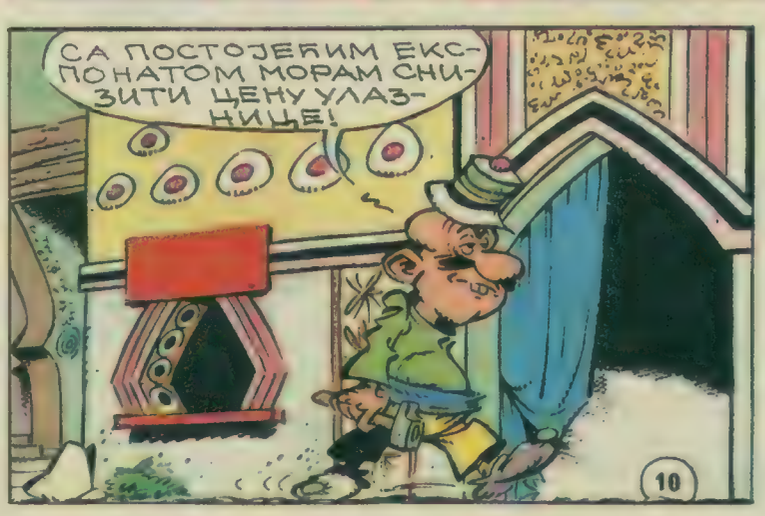
СА ПОСТОЈЕЋИМ ЕКСПОНАТОМ МОРАМ СНИЗИТИ ЦЕНУ УЛАЗНИЦЕ!
10

СВЕ ЈЕ КРЕНУЛО НОВИМ ТОКОМ...
ИЗНОГУД
КРАЈ

ИЗНОГУД ПРОЖДРЉИВИ ДУШЕК

ОВАКО ГЕ ДА ПИШЕ: „ВЕЛИКИ ВЕЗИР ТРАЖИ НАЧИН ДА ПОСТАНЕ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА–ДОБРА НАГРАДА!" ЈЕ ЛИ ЈАСНО?
И СУВИШЕ!
А АКО ТО КАЛИФ ВИДИ?
У ПРАВУ СИ! МОРАМ МАЛО ДА ЗАКУКУЉИМ ТЕКСТ!
ОВАКО: „ДИЛАТ ЛАРАТ ТРАЖИ НАЧИН ДА СМАКНЕ ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА ДА БИ ЗАУЗЕО ЊЕГОВО МЕСТО!" ПРОСЛЕДИЋЕШ МИ ИДЕЈЕ КОЈЕ ТИ ПАДНУ НА ПАМЕТ!
АЛИ...! ГА–ЗДА...!
НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ...
ПА?
НА СТОТИНЕ ПИСАМА, ГАЗДА! НЕВЕРОВАТНО КОЛИКО ЉУДИ ЖЕЛИ ДА ВАС ВИДИ ПОД ЗЕМЉОМ!
У ИСТО ВРЕМЕ, НА УЛАЗУ У ПАЛАТУ...
ИДЕМ КОД ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА!
ОВАЈ ЈЕ ЋАКНУТ!
ИДЕШ СТЕПЕНИЦАМА НА ТРЕЋИ СПРАТ, ПА ЛЕВО, ПА ДЕСНО, ПА НА СРЕДИНУ! ПРЕКО ПУТА ЧЕТВРТИХ ВРАТА ЈЕ ПЛАН ПАЛАТЕ И ТУ СВЕ ПИШЕ!
СВИ МИ ДАЈУ ИСТИ САВЕТ: ОБАВЕСТИТИ КАЛИФА ДА СТЕ ГАД И КОЈИ ЦИЉ ИМАТЕ! ДОКАЗ О ТОМЕ ЈЕ ШТАМПАН У ДВАНАЕСТ ТОМОВА У ИЗДАЊУ...
АКО ТО УРАДИШ, ЗА ВРНУЋУ ТИ ШИЈУ ИЗДАЈИЦУ!
НИСТЕ НИ ВИ БОЉИ ГАЗДА!
СУТРАДАН...
ГАЗДА, НЕКИ ТИП СА ЈЕЗИКОМ ДО ПОДА И ДВА КОФЕРА ХОЋЕ ДА ВАС ВИДИ!
ЈЕ Л' С ИДЕЈОМ?
УХ, БОГ ТЕ МАЗ'О! ПРАВИ ЈЕ РЕБУС ПРОНАЋИ ВАС!
АЛИ НЕ И НЕРЕШИВ! ШТА ХОЋЕШ?
ДОЛАЗИМ ПОВОДОМ ОГЛАСА! ЗНАМ КАКО ДА ПОСТАНЕТЕ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА!
ШАЛИШ СЕ?
12

ОТКУД ОН ЗНА ЗА ВАШ ЦИЉ, ГАЗДА?
ТО ЈЕ МОЈА ТАЈНА!
ШТА ЗАНОВЕТАШ ТИ! А ТИ, ГОВОРИ!
ЈА ПРАВИМ МАДРАЦЕ! И КАО ПОСЛАСТИЦУ, НАПРАВИО САМ ЈЕДАН У КОЈИ, СВЕ ДО НЕСТАЈАЊА, ПРОПАДА ОНАЈ КОЈИ НА ЊЕГА ЛЕГНЕ!
ДИВНО! КАЛИФ ОБОЖАВА МЕКЕ МАДРАЦЕ!
ГДЕ ЈЕ?
?
ОВДЕ!
ЗАЧАС СЕ НАДУВА!
?
ЕВО!
ГЕНИЈАЛНО! БЕСПЛАТНИ ВАЗДУХ ЗАМЕНИО СКУПУ ВУНУ!
СА МОЈИМ ЗАНИМАЊЕМ ЗА НАУЧНУ ФАНТАСТИКУ, НИСАМ НИМАЛО ИЗНЕНАЂЕН!
ЧИСТА СИНТЕТИКА! ПРАВА МАГИЈА!
НЕ ПИТАТЕ ЗА ЦЕНУ!
ЗА ПРАВЕ СТВАРИ И НИЈЕ ВАЖНА ЦЕНА! ПОЗАЈМИ МИ ГА НА ЈЕДАН ДАН!
ВАЖИ, АЛИ ДА ЗАКЉУЧИМО УГОВОР! КАД ПОСТАНЕТЕ КАЛИФ, ЈА ЋУ СТЕЋИ МОНОПОЛ У ПРОИЗВОДЊИ ДУШЕКА! КОНКУРЕНТИ ЋЕ БИТИ СЛИШЋЕНИ, УНИШТЕНИ, ОГУЉЕНИ И ТО ПОРЕЗОМ! ТЕ ПАРЕ ЋУ ДОВИТИ БЕСКАМАТНО, ПЛАЋАЊЕМ ЧЕКОМ НА ПОЧЕК! БИЋУ ОСЛОБОЂЕН ПОРЕЗА!
?!?!
КАД ОСТАНЕМ САМ НА ТРЖИШТУ, ДУПЛИРАЋУ ЦЕНЕ, А ВАМА ДАЈЕМ ПРОВИЗИЈУ ДЕСЕТ ПОСТО!
ТИ СИ БРЕ ОТКАЧЕН! НАРОД ЋЕ ДА ЦИКНЕ!
ОПЕТ НАУЧНА ФАНТАСТИКА!
УОСТАЛОМ, РИЗИКОВАЋУ!
ПРИПРЕМИЋУ СЕ!
ТО ЈЕ ЛУДО ГАЗДА! ОВА ИНДИВИДУА ЋЕ СЕ ОСИЛИТИ!
СМАЊИ ДОЖИВЉАЈ ДОБРИ МОЈ ДИЛАТЕ! ЧИМ ПОСТАНЕМ КАЛИФ ДАЋУ ДА МУ СЕ ОДРУБИ ГЛАВА!
(13)

КАСНИЈЕ...
ГАЗДА, ЗНАТЕ ДА СЕ УВЕК ДО САДА СВЕ ОКРЕНЕ ПРОТИВ ВАС!
ОВОГ ПУТА НЕМА ГРЕШКЕ! ЈА НИКАД НЕ ЛЕЖИМ НА ДУШЕКУ, А КАЛИФ УВЕК!
КАД ЈЕ ПАЦИЈЕНТ НА ДУШЕКУ, МОРАМ ДА СКАЧЕМ НА ЈЕДНОЈ НОЗИ, ДА ЗВОНИМ, УДАРАМ ЛОПТУ, ЖОНГЛИРАМ С' ТАЊИРОМ... АААХХ!
ДИНГ! ДОНГ!
ПУП! ПУП!
А УШИМА НИШТА НЕ РАДИШ?
ЈОЈ, ЗАБОРАВИО САМ! У СВАКО УВО ПО ВЕЗА ПЕРШУНА!
СИГУРАН СИ ДА ЋЕ ТО ДА ШЉАКА?
СТАВИТЕ БИЛО ШТА НА ДУШЕК!
БИЛО ШТА? ДИЛАТ!
ТАМАН ЋЕМО УВЕРИТИ ОВОГ НЕВЕРНОГ ТОМУ!
ОТКУД ЗНА ДА НЕ ВЕРУЈЕМ!
БАШ ЈЕ УДОБАН!
ААААХХ!
УПОМОЋ!
ШЉАКА! ЈУПИ!
ДИНГ! ДОНГ! ПУП! ПУП!
НЕ МРДАЈ! ОДОХ ПО КАЛИФА!
ОВАЈ ТИП ЈЕ СТВАРНО ПРАВИ ГАД!
ООО, КОМАНДАНТЕ.. ТЈА, ГДЕ СЕ ДЕНУО?
ТУ САМ, ДОБРИ МОЈ ИЗНОГУДЕ! АЈОЈ!
БОЛЕ МЕ ЛЕЂАНЦА, ПА МИ ЈЕ ДОКТОР НАРЕДИО ДА СПАВАМ НА ДАСЦИ! НЕ СМЕМ НИ ДА ПОМИСЛИМ НА ДУШЕК! ОВАЈ ПУТ ТВОЈА ДОБРОТА МИ НЕ МОЖЕ ПОМОЋИ!
?!?!
МОЖЕ, КАШИРАЋУ ТОГ ШАРЛАТАНА И ДОВЕСТИ ДРУГОГ ДОКТОРА!
14

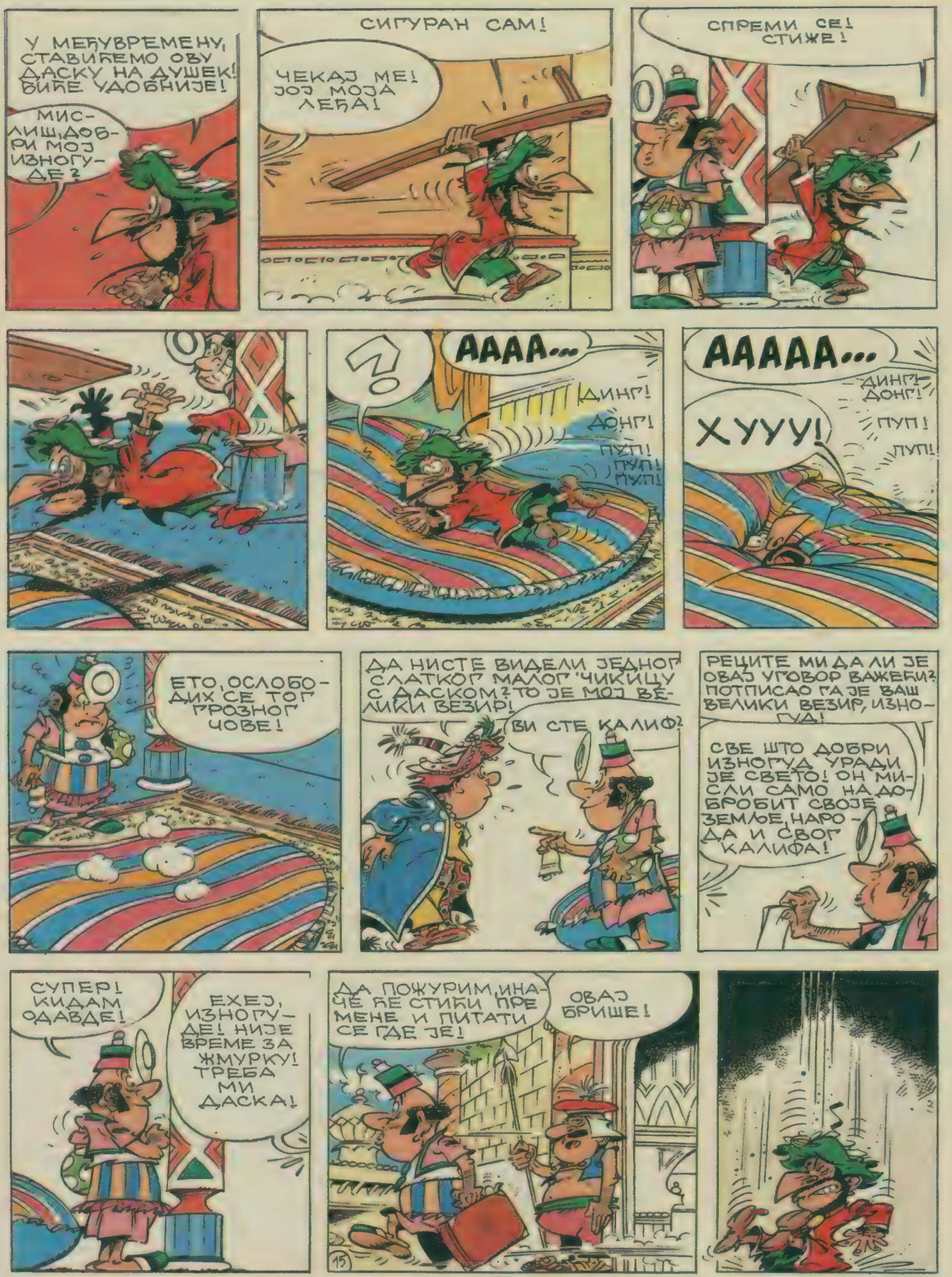
У МЕЂУВРЕМЕНУ, СТАВИЋЕМО ОВУ ДАСКУ НА ДУШЕК! БИЋЕ УДОБНИЈЕ!
МИСЛИШ, ДОБРИ МОЈ ИЗНОГУДЕ?
СИГУРАН САМ!
ЧЕКАЈ МЕ! ЈОЈ МОЈА ЛЕЂА!
СПРЕМИ СЕ! СТИЖЕ!
ААА...
ДИНГ!
ДОНГ!
ПУП!
ПУП!
ПУП!
ААААА...
ХУУУ!
ДИНГ-ДОНГ!
ПУП!
ПУП!
ЕТО, ОСЛОБОДИХ СЕ ТОГ ГРОЗНОГ ЧОВЕ!
ДА НИСТЕ ВИДЕЛИ ЈЕДНОГ СЛАТКОГ МАЛОГ ЧИКИЦУ С ДАСКОМ? ТО ЈЕ МОЈ ВЕЛИКИ ВЕЗИР!
ВИ СТЕ КАЛИФ?
РЕЦИТЕ МИ ДА ЛИ ЈЕ ОВАЈ УГОВОР ВАЖЕЋИ? ПОТПИСАО ГА ЈЕ ВАШ ВЕЛИКИ ВЕЗИР, ИЗНОГУД!
СВЕ ШТО ДОБРИ ИЗНОГУД УРАДИ ЈЕ СВЕТО! ОН МИСЛИ САМО НА ДОБРОБИТ СВОЈЕ ЗЕМЉЕ, НАРОДА И СВОГ КАЛИФА!
СУПЕР! КИДАМ ОДАВДЕ!
ЕХЕЈ, ИЗНОГУДЕ! НИЈЕ ВРЕМЕ ЗА ЖМУРКУ! ТРЕБА МИ ДАСКА!
ДА ПОЖУРИМ, ИНАЧЕ ЋЕ СТИЋИ ПРЕ МЕНЕ И ПИТАТИ СЕ ГДЕ ЈЕ!
ОВАЈ БРИШЕ!

ГДЕ САМ?
ШТА САМ РЕКАО?
ТИ СИ У МОЈОЈ ФАБРИЦИ И РАДИЋЕШ ОВДЕ БЕСКОНАЧНО!
ДОЂИТЕ, ГАЗДА, САЧУВАО САМ ВАМ ЈЕЊУ МЕСТО ДО МЕНЕ!
НАПРАВИО САМ ОВАЈ ПРОЖДРЉИВИ ДУШЕК ДА БИХ ОБЕЗБЕДИО БЕСПЛАТНЕ РАДНИКЕ!
ОБУ НАПОЉЕ!
НЕ МОЖЕ, НИСАМ НАШАО РЕШЕЊЕ ЗА ИЗЛАЗ! НЕМА ГА!
ХИ! ХИ!
ШТО СИ ТАКАВ? ПОТПИСАО САМ УГОВОР!
ДА! А ПОСЛЕ БИ МЕ УКОКАО!
ОТКУД ЗНАШ?
ЗНАМ ТВОЈУ ПРОШЛОСТ!
КАКО ТО?
О ТЕБИ И КЊИГЕ ПИШУ! ТАКО САМ ЗНАО ДА ТИ СТОЈИШ И ИЗА ОГЛАСА!
Е, БАШ НЕЋУ ДА РИНТАМ! ЕТО, НЕ МОЖЕШ МЕ НАТЕРАТИ!
МОГУ!
ЗАХВАЉУЈУЋИ ЧОВЕКУ С БИЧЕМ!
СВЕ ШТО ЗНА ЈЕ ДА БИЧУЈЕ, У ОСТАЛОМ ЈЕ НУЛА! А ИМА И ЈЕДАН ТИК: БИЈЕ СВЕ ШТО СЕ НЕ СМЕШИ!
?!!
МАГАЦИН
ДОЛАЗИТЕ ЛИ, ГАЗДА? КАСНИМО СА ИСПОРУКОМ!
СТИШАЈ СТРАСТИ БИЧУЈЕ, ВИДИШ ДА СЕ СМЕШИ ИДА ЈЕ ОРАН ЗА РАД!
16
TABARY
КРАЈ

ЧОВЕК УЈЕО ПСА

Ову сензационалну вест објавиле су недавно британске новине. У Брајтону је дошло до необичног судског процеса. Месни одбор Друштва за заштиту животиња оптужио је за сраман чин двадесетогодишњег Дејвида Хобса који је свог пса ујео за – њушку.

Младић то уопште није порицао, али је објаснио да је за овај необичан начин кажњавања животиња кад нешто погреше прочитао у уџбенику за дресуру пса! То је изазвало општи смех у сали и судија га је казнио само малом новчаном казном.

Присутан пас је своје мишљење изразио задовољно машући репом.

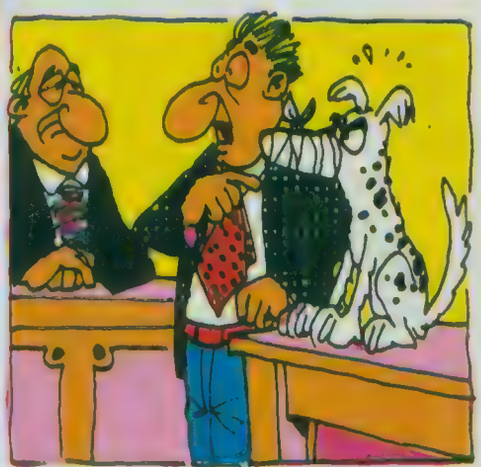

СРЦЕ, НЕ ЖУРИ!

Што срце куца спорије, то су мањи изгледи да га захвати артериосклероза. Амерички научници извели су експеримент на мајмунима код којих је оперативним путем успорен срчани ритам за једну трећину, а потом животињи давали храну с повишеним садржајем холестерина.

После пола године број плочица липида које облажу крвне судове био је два пута мањи него код оних из контролне групе. У осталим показатељима – крвни притисак, тежина, количина липида у крви – није било разлике. Да ли ће ово правило важити и за човека, још се не зна.

НЕСТАЈЕ СРЕДОЗЕМНО МОРЕ!

Гибралтарски мореуз полако се затвара! Следеће што ће се десити биће да се источни део Средоземног мора једном превлаком одвоји од Тиренског. Нешто

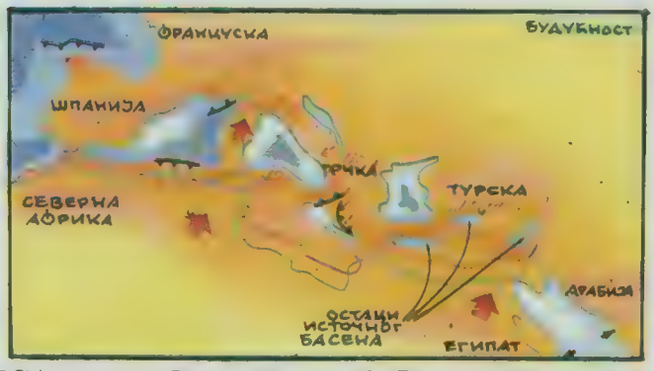

Ова карта приказује Средоземно море кроз 12 милиона година. Плава линија обележава данашње јужне обале, црвена како ће изгледати после затварања Гибралтарског мореуза. Стрелице смеђе боје означавају правац великог притиска, а црне активне зоне

источније, Италија и Грчка ће се спојити, а на југу саставити Сицилија и Тунис. Кроз 10-15 милиона година Медитеран ће се претворити у низ мртвих мора која ће доста брзо испарити.

Тако гласи хипотеза два угледна француска научника, океанографа Жана Маскла и Жан-Пјера Реоа. Али, зашто би морало тако да заврши Средоземно море? Из једноставног разлога што је Африка изложена закону померања Земљине коре. Она се прво, пре 180 милиона година, одвојила од Америке чиме је створен јужни део Атлантског океана. То велико померање било је последица циновских покрета омотача Земље што је, опет, изазвано покретима у утроби наше планете. На месту прелома избила је усијана магма и тако су створена Фокландска острва на крајњем југоистоку јужноамеричког континента, а на дно океана наталожиле су се нове масе.

Од тренутка кад се одвојила Африка је једним супротним покретом, из дубина Индијског океана, одвучена према западу. Континент који се нашао под великим притиском није имао куд него да се попне према северу, према Европи, стварајући тако Средоземно море. Као паста за бријање – кажу француски научници – која кад се отвори поклопац, ослобођена покуља навише.

НИКАКО УЈУТРУ!

Оне који воле да трче нимало неће обрадовати подаци објављени недавно у Јапану који недвосмислено доказују да јутарњи џогинг води право у – инфаркт! Корисно може бити једино трчање увече, а ево и зашто.

Јапански стручњаци су неколико година проучавали утицај овог спорта на људски организам упоређујући анализе крви добровољаца после јутарњег и вечерњег трчања. Резултати су више него јасни: трчање изјутра повећава вероватноћу да се у крвним судовима створи тромб јер се у то време згрушавање крви повећава за 6 одсто, а увече је обрнуто – број тромбоцита смањује са за 20 одсто што битно смањује опасност од зачепљења крвних судова.

ПРЕСОВАНО ПОВРЋЕ

Једна јапанска фирма понудила је недавно трговинама пресовано поврће које може дуго да се чува. Најпре се поврће замрзне, чиме се садржај воде у њему смањи за 10–20 одсто, а затим се излаже високом притиску и суши. После овог процеса тежина и обим поврћа смањују се за 20 пута, оно се лакше превози, заузима мање места и може врло дуго да траје.

Пре употребе поврћу се додаје вода и оно се враћа у првобитно стање при чему су витамини и хранљиви састојци сачувани готово сто одсто. До сада су Јапанци успели да овом технологијом добију сушени купус и црни лук.

НАСТУПА КАПЕТАН ПЛАНЕТА

У свету цртаног филма јавио се нови херој чија популарност озбиљно прети нинџа корњачама. То је капетан Планета, прави јунак савременог доба, неуморни борац против загађивача човекове околине. Планета и његови другари имају необичну моћ да спречавају еколошке несреће.

Познати глумци и певачи, као што су Мартин Шин, Стинг, Вупи, Голдберг, даровали су гласове неким ликовима новог цртаћа који је напречац освојио САД, а сада креће у поход на Европу.

Рок-звезда Стинг каже да је одмах пристао да ради на филму који говори о очувању наше планете и живог света на њој. – За двадесетак година наша деца ће нас питати шта се десило шумама и неће нам бити лако, мораћемо много да објашњавамо – каже Стинг. – Зато мислим да је овај цртани филм тако важна ствар – додаје он.

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

Добро памћење за свакога

СЛИКЕ СУ НЕЗАБОРАВНЕ

Способност памћења није природни дар већ упорно учење. О томе сведоче и најновија истраживања у свету

Руски новинар Шерешевски могао је беспрекорно да запамти 70 речи или бројева које је видео само једном. Могао је, чак, да их изговори и обрнутим редом. Да бисте схватили колико је то тешко, покушајте да изговорите азбуку почевши од последњег слова. Што је још занимљивије, Шерешевски је могао да се сети истог списка и после 15 година.

Можда оваква способност мало користи човеку, али се потпуно разликује од „решеткастог" памћења већине људи. Ипак, мнемонисти, људи који имају овакве способности, нису богомдана бића са изузетним мозговима. Истраживања показују да се њихово памћење разликује од нашег по степену, а не по врсти. Требало би више да се дивимо њиховој жељи него способности.

У ствари, сви ми имамо могућности ако не да будемо „чудо које памти", оно бар да боље памтимо.

Твенов пласт сена

Данас је развијање технике за побољшање памћења једна од области психологије која се најбрже развија у Европи и Америци. – Психолози желе да користе своје знање и да помогну људима – каже један стручњак. – Ово је област у којој то могу да учине.

Компанија за производњу фармацеутских производа „Глаксо" недавно је објавила резултате првих истраживања у области повећања памћења. Ондансетрон, препарат који су испитивали, вратио је неким пацијентима памћење као и способност учења. Уколико се даља истраживања покажу успешним, овај лек могао би да се нађе на тржишту за четири године.

Нека занимања се практично ослањају на памћење – глумци, на пример. Ипак, не постоји пречица за учење улоге у некој драми. Већина техника запамћивања састоји се у стварању смисла за оно што се покушава упамтити и то путем асоцијација. Драма пружа свој контекст и значење.

Постоје и друга занимања за која је потребна вештина памћења. Наставници, продавци и дипломате имају користи од доброг памћења. Играчима покера и те како је потребно. Пословође у супермаркетима морају да запамте читаве листе цена. Свима њима може да се помогне. Разлика између некога ко има добро памћење и онога ко нема није у капацитету већ у реду. Многи људи користе своју меморију као картонску кутију убацујући у њу податке у нади да ће их касније наћи.

Тајна доброг памћења је у сређивању података. За то је потребан труд. Рекламе за препарате које обећавају да ће вам одређени производ побољшати памћење нуде само лажну наду. Памћење је вештина која се учи и подразумева озбиљан рад. Једно истраживање је показало да људи са просечним коефицијентом интелигенције, који су савладали технику памћења, раде боље од оних са високим коефицијентом интелигенције који то нису успели.

Добро памћење је од великог значаја за људе који јавно наступају. Амерички писац Марк Твен један је од

КАДА ПАМЋЕЊЕ ПРЕИНАЧУЈЕ ПРОШЛОСТ

Губитак памћења може бити резултат несвесног покушаја да се избегне незгодна ситуација

Губитак памћења може и те како да задаје муке људима из јавног живота. Британски премијер Џон Мејџор нашао се надавно у непријатној ситуацији када није могао да се сети колико је имао слабих оцена у школи. Он, свакако, није први човек који је имао невоља да се сети неких догађаја.

Пре неколико година Курт Валдхајм, председник Аустрије, имао је, наводно, потешкоћа да се сети тачне улоге коју је имао у неким злокобним догађајима из Другог светског рата. Поп-звезда Мадона заборавила је да је позирала нага док још није била славна.

Овакви примери, кажу психолози, нису губитак памћења већ „мотивисано заборављање". Због непријатности и поноса, а и да бисмо заштитили себе, покушавамо да избришемо нека сећања и да преиначимо прошлост. То најчешће чинимо несвесно. Луис Буњуел, шпански режисер, живо се сећао венчања Пола Низама из тридесетих година. Сцена из цркве Сан-Жермен де Пре била му је „кристално јасна" у сећању. Током педесет година препричавао ју је пријатељима, све док изненада није схватио да је то било немогуће. Низам је био ватрени марксиста, а његова жена је потицала из породице која нити верује нити не верује. Незамисливо је да би се они венчали у цркви.–Да ли сам то измислио? Побркао са другим венчањима? Чак ни данас нисам сигуран шта је истина – каже Буњуел.

Овај начин уређивања сећања одвија се чешће него што смо свесни зато што ретко имамо могућности да проверимо истинитост аутобиографских сећања. По мишљењу америчког психолога Улрика Најсера, памћење значајних догађаја је место на коме се „престројавамо са током историје". То обухвата повезивање слике о нама са сликом времена, за шта је често потребно „уређивање" и улепшавање чиме се добија боља спрега. Психолози се слажу да је најзначајнија улога аутобиографских сећања пружање заједничке прошлости људима. Без такве прошлости стална пријатељства не би била могућа. Свет би био пун странаца. – Оваква сећања јачају везе међу људима – каже доктор Најсер.

Када таквог сећања нема, последице су кобне. Музичар Клај Веринг из Кембрица, у Енглеској, оболео је од ретког вируса који изазива оштећење мозга тако што се бришу сећања и наступа амнезија. Он је учио како да препозна своју жену.

Сваки пут када би је видео, он би је загрлио као да су дуго били одвојени, чак и онда када је она била одсутна свега неколико тренутака. Често би говорио да му сваки тренутак изгледа као да устаје из мртвих. Као човек без личне историје, он је потпуно збуњен и вечито тужан.

Илустровао: Растко Ћирић

првих који је смислио начин за памћење својих говора. Пласт сена са кривудавом линијом која представља змију звечарку подсетио би га да почне да говори о животу на селу. Он би нацртао слику која се односи на сваки део говора па би поређао те слике по реду. Затим би их посматрао, а потом уништио. Док би држао говор, слике би му се јасно ређале пред очима. Нима је показано и до 10.000 слика могли су касније између непознатих слика да издвоје оне које су видели и то са изненађујућом тачношћу.

Столњак и напитак

Многи мисле да технике памћења које се ослањају на сликовито представљање могу бити од користи само људима који раде у шоу бизнису. Истина је да је повезивање слика са списком за куповину теже од простог записивања.

Међутим, уколико би вам три идеје пале на памет док возите кола, тада би вам добар начин памћења био од велике користи. – Знати како да се нешто што боље запамти само је један део приче – каже Мајкл Грунберг, психолог са универзитета Сванси у Велсу. – Знати када користити те технике и на који начин такође је важно.

Једна од најједноставнијих техника памћења је „систем места", веома користи за памћење порука и састанака. Заснива се на запамћивању низа познатих места у једном природном низу који увек изнова може да се користи за различите листе.

На пример, он може да обухвати улаз у кућу, ходник, дневну собу... Сада претпоставите да морате да идете код лекара ујутру, затим да морате одвести кола на поправку. Замислите како стетоскоп виси на улазним вратима, а кола су вам паркирана у ходнику.

Слична техника користи се код учења страних језика. Према овом методу, познатом под називом „keyword", метод (метод речи подсетница), треба замислити реч из познатог језика која је у вези са страним језиком. На пример, француска реч за столњак је NAPPE. Од ученика се тражи да замисли напитак на столњаку.

Доктор Грунберг, стручњак за овај метод, каже да су петорица директора једне туристичке компаније научила 400 речи и основе граматике за 12 сати користећи управо ову технику.

Овај систем има и противника, али доктор Грунберг тврди да за једног директора који треба да буде у Бону наредног уторка а у Мадриду већ у четвртак, не постоји бољи и бржи метод памћења.

А. С.

када му није било потребно да гледа у белешке. Његов систем био је тако добар да је могао да се сети говора које је држао пре 25 година.

Твен је користио ону особину памћења коју су касније истраживања потврдила, а то је да се слике боље памте од речи. Могућност памћења слика можда је неограничена. У експериментима, људи који-

ЛЕТО 1991.

ШТА СЕ ВОЗИ, НОСИ, СЛУША

ПОГЛЕД У МОРСКЕ ДУБИНЕ – Још један од изума намењених забави на мору. Чамац са провидним окном на дну које вам омогућава да, суви, посматрате морско дно. Непотопљив. Погон – на педале или мотор

СУПЕРМОТОР – Спортски мотор-глисер за оне који воле велика узбуђења. Најновији „Јамахин" супер аеродинамичну линију и изванредно маневарске способности на највећим брзинама. Електронско паљење. Платформа прилагођена људској анатомији тако да се возач што мање умори.

ЈАХАЊЕ НА ТОРПЕДУ – Још једна морска занимација: двосед на надувавање који вуче чамац или брод. Брзина која се препоручује – до 32 километра на час.

СВЕ ВИДИШ А И ПОЦРНИШ – Суперброза даска са провидним једром од полиестера који се досад користио у аеронаутици. Овакво једро омогућава јој брже кретање јер се вода не задржава на њему.

УЛТРА МАМБА – Нова даска за јахање на таласима, искључиво за велемајсторе серфинга: једно лака, издржљива и супербрза захваљујући посебној грађи у облику пчелињег сата, дебела свега 5 милиметара. Модел који је добио чудно име „Фанатична ултра мамба" дугачак је 2,60 m, широк 0,57 m, тежак 8,3 килограма.

НА НОЖНИ ПОГОН – За потпуну рекреацију и уживанцију чамац који се покреће помоћу педала са тобоганом-окаканицом.

СВЕ ЗНА, СВЕ УМЕ – Погрешно сте повукли мотку на крми. Не мари. Са последњим моделом једрилице „Њу кет" то није ништа страшно. Кажу да се њоме изванредно лако управља, да је удобна и уопште подесна за спорт.

ПУМПАЈУ ВОДУ НАПОЉЕ – Нароните патике за чамце, јахте, бродове. Запљусне вас талас, а ваше патике одмах избаце сву воду напоље, као пумпа

У ПОТРАЗИ ЗА БЛАГОМ – Ако набавите овај супердетектор за откривање племенитих метала, уз мало среће можда ћете успети да пронађете закопано гусарско благо, ћуп са дукатима, златну жилу... Цена је већ сама по себи баснословна (23.200 динара), али ако откријете рудник злата, сребра или платине – исплатиће вам се. Детектор можете наручити на адресу: Rue Fg St-Honore' 75008 Paris.

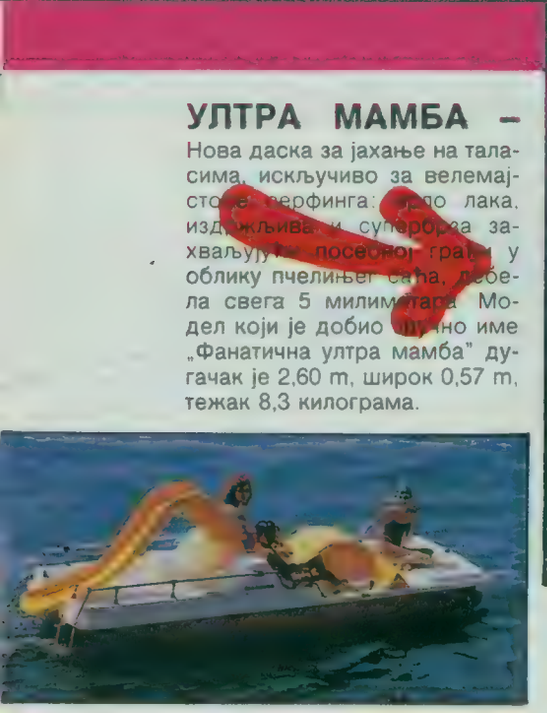

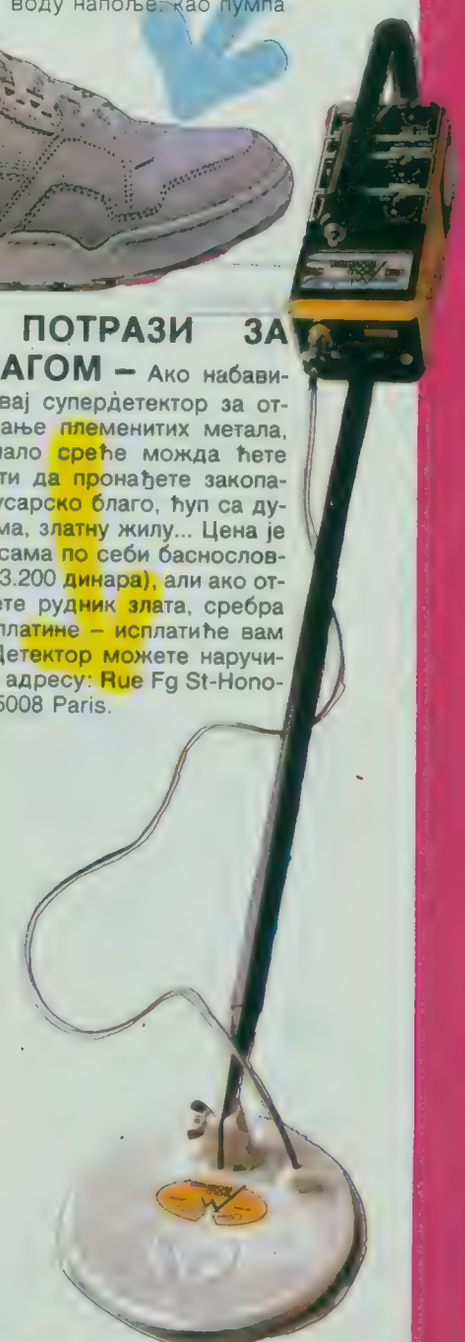

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

FADING LIKE A FLOWER (EVERY TIME YOU LEAVE)

In a time where the sun descends alone,
I ran a long long way from home to find
a heart that's made of stone.
I will try, I just neeed a little time
to get your face right out of my mind
to see the world through different eyes.
Every time I see you oh I try to hide away
but when we meet it seems I can't let go.
Every time you leave the room I feel
I'm fading like flower. Tell me why?
When I scream there's no reply,
when I reach out there's nothing to find,
when I sleep I break down and cry.
Every time I see you oh I try to hide yway
but when we meet it seems I can't let go.
Every time you leave the room I feel
I'm fading like flower. Fading like a rose,
beaten by the storm, talking to myself,
getting washed by the rain,
it's such a sold, cold town

МУЗИЧКА ПОШТА

Ћао.
Желела бих да напишете нешто више о нашем филму. „Како је пропао рокенрол"

Биљана из Београда

Филм је снимљен 1989. године а састоји се из три приче: „До извора два путића" коју је режирао Зоран Пезо а сценарио написао Бранко Вукојевић, док је музику компоновао Влада Дивљан, „Није све у љубави" – режија Владимир Славица, сценарио Александар Баришић, музика Срђан Гојковић и „Не шаљи ми писма" – режија Горан Гајић, сценарио Биљана Пајкић, музика Која. Плочу са музиком из овог филма објавио је ПГП РТБ. На фестивалу у Пули филм је те, 1989. године добио златну арену за тон који је снимио Ненад Вукадиновић.

Здраво.
У „Забавнику" је објављена наруџбеница за антологију најбољих југословенских рок песама „Крени према мени", књигу сам наручио, али је још нисам добио. Зашто?

Иван из Параћина

Како смо сазнали од издавача, због обимних припрема (књига ће обухватити око 300 домаћих песама од 1967. године до данас) рок за објављивање је померен тако да ће се књига појавити 1. септембра ове године.

Поштовани Забавниче,
Да ли се негде у Југославији може наћи албум "The Simpsons Sing the Blues"?

Ивана из Београда

До тренутка када смо закључивали овај број плоча није лиценцно објављена код нас, нити је нека дискографска кућа најавила да ће је штампати.

Које је плоче до сада објавио Мајкл Џексон?

Предраг из Београда

Мајкл Џексон је започео каријеру у породичној групи "Jacson 5" да би почетком седамдесетих кренуо у соло каријеру. До сада је објавио ове албуме: "Ben" (1972), „Got To Be There" (1972), "Best Of" (1975), "One Day In Your Life" (1981), "Off The Wall" (1979), "Thriller" (1982), "Ain't No Sunshine" (1982) i "Bad" (1987).

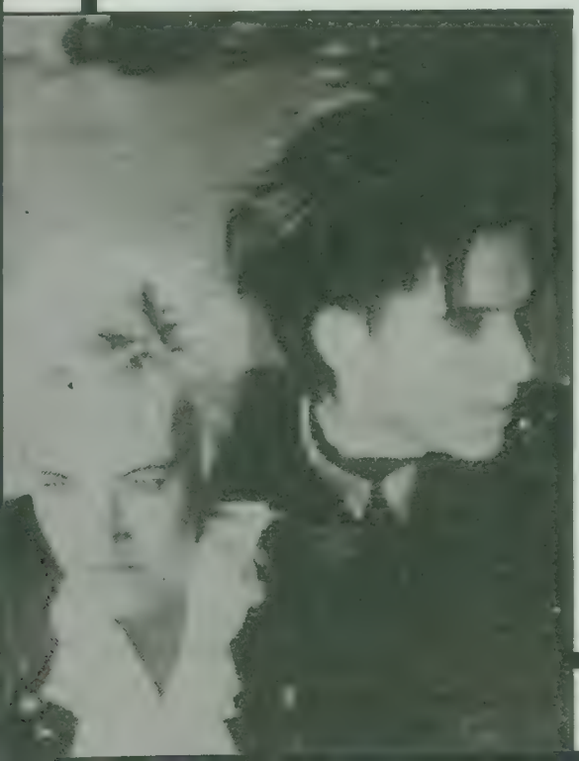

ВЕНЕМ КАО ЦВЕТ (СВАКИ ПУТ КАДА ОДЕШ)

У доба када сунце усамљено залази
трчим дуго од куће да бих открио
камено срце.
Покушаћу, само ми треба мало времена
да престанем на твоје лице да мислим
и погледам на свет другим очима.
Сваки пут када те видим
покушавам да се сакријем
али када се сретнемо
изгледа не могу да одем.
Сваки пут када напустиш собу осећам да
венем као цвет. Реци зашто?
Када викнем нема одговора,
када стигнем тамо ничег нема,
када легнем, сломим се плачем.
Сваки пут када те видим
покушавам да се сакријем
али када се сретнемо
изгледа не могу да одем.
Сваки пут када напустиш собу осећам да
венем као цвет. Венем као ружа,
сломљена у олују, говорим са собом,
испран кишом,
ово је тако хладан, хладан град.

Текст и музика: Per Gessle
Изводи: Roqette

На свом другом албуму „Solitude Standing" Сузан Вега је објавила изврсну песму „Tom's Diner", али у необичној верзији. Певала је без музичке пратње и тако добила успешну а cappela верзију. То је инспирисало и друге тако да су чланови састава „DNA" на глас Сузан Вега додали своју музику и направили велики хит.

После тог успеха Сузан је изјавила да би волела да чује још оваквих верзија исте песме и резултат је био изнад очекивања. Јавило јој се пуно музичара са својим обрадама, она је одабрала осам и све их ставила на нови албум. Тиме је поновила експеримент који је код нас урадила „Дисциплина кичме" објавивши својевремено плочу са пет верзија „Дечије песме"

БУВЉА ПИЈАЦА

Када су из дискографске куће „Фонограм" предложили члановима састава „James" да поново објаве њихов стари албум „Gold Mother" и хит сингл „Sit Down", они су одбили, све док неко није дошао на идеју да се купцима понуди необична трампа. Свако ко има стари примерак плоче могао је да је замени за нови без обзира у каквом је стању плоча. И, у року од три недеље албум је продат у 100.000 примерака, а сингл са концертном верзијом песме „Sit Down" стигао је на прво место топ листе.

Идеја око замене плоче повећала је занимање за старе примерке албума тако да су почели да га откупљују и пасионирани колекционари ретких плоча иако је тај албум у првом кругу продаје отишао у 75.000 примерака.

ДРЖ'ТЕ ЛОПОВЕ!

На илегалном тржишту плоча у Енглеској ових дана су се појавила два дупла албума састава „U2" на којима се налазе радни снимци за њихову нову плочу која би требало да се појави тек овог октобра. Траке са њихових проба и првих снимања у Берлину и Даблину су украдене на тајанствен начин, пренете на плочу и продају се по цени од 10 до 40 фунти.

Снимци приказују „U2" у радној атмосфери, а Боно више мумла но што пева јер текстови за све песме још нису написани. Изјавио је како не схвата да неко може да купи плочу на којој се налази испрекидано свирање и скица певања. Уредници њихове дискографске куће су забринути јер део публике може да помисли како је то званична плоча групе и зато су спремни да туже сваког ко буде ухваћен да продаје ове плоче. Овај непријатни догађај бар је натерао чланове групе да пожуре са објављивањем плоче. Они већ 18 месеци снимају нове песме, али су после ове провале прионули на миксовање готовог материјала.

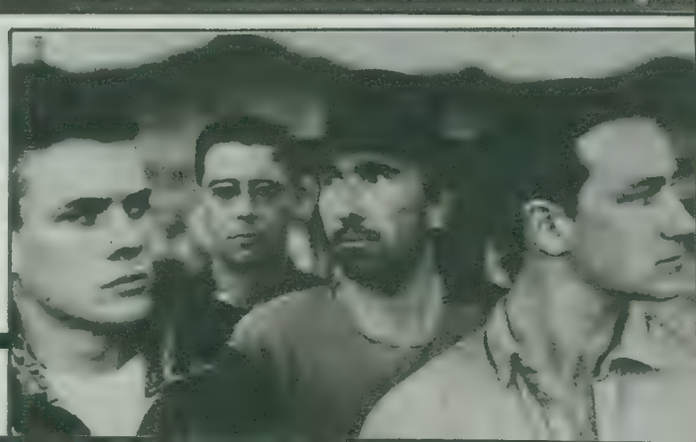

ФАНТАСТИКА

ЧОВЕК КОЈИ ЗАПИСУЈЕ ИМЕНА

Роберт С. Рајзер

У ономе што је преостало од Лос Анђелеса попис становништва није био баш сасвим исто што и пребројавање мртвих глава

Било је вруће као у паклу, али Федергил једва да је то примећивао. Температура је увек износила 55° Целзијусових, бар откако је он могао да памти. Срећом, ту се и зауставила. Још пет, десет степени, и више не би преостала ниједна буба, а камоли људско биће. „Срећно 55", тако су га новине назвале – наравно, то се десило у време док је још било новина.

Велика сива кугла висила је право изнад његове главе. Било је већ подне. Закрилио је очи руком. Далеко напред, блистајући на јари, једна гомила крша штрчала је из равног хоризонта. Бар шест километара хода – шест километара тамо и шест километара натраг, и то пре него што се мрак спусти. Господе, шта су све они очекивали од њега!

Боље да се врати пре ноћи. Само би лудак остао напољу после заласка сунца. Убрзао је корак дижући ковитлаце прашине у ваздух, као неки мајушни вихор што језди преко равнице. Наравно, већ годинама није било вихора. Потребна је промена температуре да би се створио ветар.

Федергил је памтио тај последњи ветар. Тада је био сасвим мали дечак, али још се сећао изненадне свежине на свом лицу, рубља које је лепршало попут птица на конопцу и оног облака, тако лепог – прави бели цвет на небу. Није потрајало дуже од једног минута, али тридесет година касније он се сећао благе кише која му је прскала лице и сливала се низ образе попут суза. Наравно, то је припадало старим данима. Потребна је довољна количина воде да би се стварале сузе.

Сада је далеки крш већ видео као огромну збрку ујеница, зарђалих возила и полупаних лимених бачви, од једног краја његовог видика до другог. То је, дакле, био Лос Анђелес.

Федергил седе поред ивице друма на парче гуме која је некада била камионска. Стопала су му била врућа као и све друго, али није скидао ципеле. Ноћас ће бити прави час да мало проветри своје пликове. Нежно је откопчавао бравицу на актен-ташни да не би поломио драгоцени, већ исушени винил и извадио свој дневни налог.

– Лос Анђелес... – промрмљао је. Прелетео је погледом преко списка имена брзо одузимајући преминуле од укупног броја. Становништво, 50 душа. Није лоше. Ако буде истински радио, моћи ће да обави посао и да се ипак врати пре него што падне ноћ.

Андерсон је било име нажврљано на наранџастој кутији. Некада је то вероватно било поштанско сандуче, мада сам Бог зна када се у њему нашло последње писмо. Сада је било пуно псећих и мачјих костију и неколико празних лименки – педантно похрањено смеће. Федергил се осмехну. Ценио је уредност.

Брзо је пришао улазним вратима. Закрпе од алуминијумске фолије на таласастом лиму и метална дечија ноша позади сведочили су да је то била једна од богатијих кућа у овом крају. Ако буде имао среће, можда ће му љубазни Андерсонови понудити гутљај или два флаширане воде. Ммм, то би било величанствено!

Загребао је благо по металној плочи врата. Звук је одјекнуо шупље. Нешто превише шупље. Загребао је поново, али јаче. Звук се разли изгубљено дуж празне равнице.

Федергил провери свој списак. Било је ту – Станиште број један, Андерсон. Господе, како му је било мрско кад би они у Министарству овако испарцелисали ствар! Он није имао времена да посећује празне куће! Онда је опазио поруку – на полеђини наранџасте кутије, нажврљану кредом неспретном дечијом руком. Порука је садржавала малчице ироније.

„Отишли на пецање".

Бар нису изгубили смисао за хумор. Он извуче црвену оловку из џепа и брзо, професионално превуче црту преко имена **Андерсон.**

После тога наставио је да корача кроз прашину. Дашчаре и избе од картона протезале су се све до хоризонта. „Корачати миљама пре него што ја... плакати?" Није могао да се присети последње речи.

Одједном је застао. Шта ако они нису отишли? Шта ако су ставили оно обавештење да би обесхрабрили посетиоце? Зашто се предао тако лако? Окренуо се у месту и кренуо натраг. Шта ако се то

У ређуће је Зоран Живковић

Илустровао: Доброслав БОБ Живковић

дешавало и раније? Шта ако је свака од оних празних кућа била пуна! Шта ако их није било педесет, него пет стотина, или пет хиљада у Лос Анђелесу! Шта ако је читаво рачунање било погрешно! Ноге су му се померале све брже и брже. Прашина је летела изнад његове главе као торнадо.

Успорио је корак. Понео се као неко дете. Министарство није чинило грешке. Он је проверио Андерсонове. Баш као што су други, пре њега, проверили Фентонове и Сулебергерове и Милерове и прецртали њихова имена. Били су професионалци, као и он. Једна лоза професионалаца, уназад и уназад, све до самог почетка Министарства.

Федергил застаде и напуни плућа топлим, сувим ваздухом. Прешао је погледом низ списак – Бенсон. Они још нису били прецртани...

Сива кугла била је на пола пута до свог заласка. Преостајало је још само пар часова светлости. До сада је застао двадесет девет пута. Још један данас, и биће доста. Нема сврхе прегањати се са сунцем.

„Липчик", стајало је на списку. Он пређе погледом преко станишта. Голубије кости свуда по дворишту, папирнате закрпе на лиму. Одмах је могао проценити какви људи ту живе! Федергил тихо уздахну. „Није наше да размишљамо зашто је тако. Наше је да... да..." До ђавола, није се могао сетити завршних речи, али чак и део који је знао био је утешан у тренуцима као што је овај.

Загребао је благо по вратима.

Ништа.

Поново је загребао. Они нису могли да га преваре. Овде је било живота. Могли сте да осетите воњ натрулог меса са раздаљине од једног километра.

Врата се отворише.

– Јесте ли ви домаћица? – упитао је благо. Само почетници мисле да има нечег професионалног у грубости.

Жена климну главом, али њене очи и даље су га гледале подозриво.

– Све је у реду, госпођо. – Федергил се осмехну љубазно. – Ово неће трајати дуже од неколико тренутака. Само неколико питања.

Два њена ока се опустише. Треће је и даље будно жмиркало.

– Колико одраслих особа има у вашој кући?

– Две... – Њена уста као да се осмехнуше. Федергил се поносио својом способношћу да охрабри клијенте.

Бацио је овлашан поглед на упитник. Била је то мање-више рутинска ствар. Знао је напамет читаву процедуру. – Деца?

– Двоје. – Она се широко осмехну са обоја уста.

И Федергил се осмехну. Волео је децу. Чуо их је како се играју и кикоћу негде у кући. Надао се да ће се појавити и да ће их видети. Видео их је само неколико током читаве прошле године.

– Троношци?

– Једно. – Она гордо климну главом и испружи свој једини прст.

– Дивно! – Троношци су били тако згодушни док су се гегали амо-тамо.

У том тренутку један пар малих глава промоли се испод кауча гледајући странца.

– То је мој двоглавко – објасни она Федергилу. Затим се окрену према дечаку. – Сејморе, обриши носеве!

Дечак се извуче из скровишта, одмота своју мараму и обриса њоме сва три носа.

– Згодан момчић – рече Федергил и потапша крзно на дечаковом врату.

– Имате ли и ви неког? – шмркну она.

Федергил тужно одмахну главом. – Али, мој брат има – рекао је.

– Једног дечака,

– Не, једног бесполног.

– Ооооххх – загугута жена. – Волела бих да и ја имам једног. Они су тако слатки. Ови полњаци су прави мали ђаволи.

Федергил седе на зарђале остатке неког возила одмах изван града, извади свој патрљак од оловке и поче да пише. Ово је био тренутак који је највише во̀лео – сабирање.

ЛОС АНЂЕЛЕС:
Пребројавање првог дана:
22 породице преостале
8 породица изумрло
Класификација становништва:

Плодних: 7, Хибрида: 39

Добри стари формулари Министарства. Каква је то утеха била испуњавати их! Држећи чврсто оловку између својих прстију спојених кожицом, Федергил је настављао да пише. Све док буде формулара за испуњавање Бог ће се налазити на небесима и све је било... било... До ђавола, пожелео је да зна како се то завршавало.

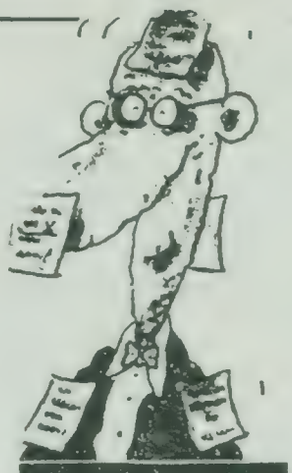

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

ГАЛЕБОВИ – УЉЕЗИ

Оно на шта би се свака пристојна птица згранула за галебове – гропрташе само је уобичајени начин живота: млади припадници овог крилатог соја, пре него што се упусте у заснивање породице, упадају у туђа гнезда и оцењују њихове добре и лоше стране! Ово су установили посматрачи птица из Бретање, пошто дотични галебови живе управо у том делу Француске, а још боље на рту Сизен.

Ево како се одвија усељавање „на дивљака", према Жан-Иву Мона, истраживачу при лабораторији за морску биологију, и Етјени Даншен из лабораторије за екологију тамошњег факултета. Уљези надлећу гнезда и вребају час када се родитељи удаље из њих, па се тада устреме и слете међу „нејач", то јест тек излегле галебиће. Уљези обраћају пажњу на све: удобност и скровитост гнезда, затим његов положај и да ли је згодно за слетање. То се догађа свим породицама галебова које су се скућиле, без разлике.

А када једном одаберу најбоље гнездо, млади галебови приступају избору животног партнера и... тада настоје да по сваку цену постану једини власници одабраног гнезда!

Према истраживању двоје поменутих научника, овако се понаша чак 80 одсто галебова на рту Сизен.

ПЕТ НАЧИНА ДА СЕ ОТАРАСИМО МЕСЕЦА

Математичар Александар Ејбијен са Државног универзитета Ајове мисли да би свакако требало да разнесемо Месец у парампарчад. Зашто? Зато што смо већ пет милијарди година таоци једне исте орбите, а нема никаквог основа да верујемо како је то, што се планете Земље тиче, уједно и најповољнија могућа путања.

Ејбијен тврди да бисмо изменом параметара који условљавају кретање Земље могли да је преселимо у пожељнију орбиту и да тако избегнемо претопла лета и убитачне зиме који су последица нагиба Земљине осе од 23 степена. Најједноставнији начин да се ово постигне било би да Месецу урадимо једну од пет следећих ствари: да му смањимо масу, да га распопутимо на два или више делова, да му променимо орбиту, да га се сасвим отарасимо, да га у целини или делимично спустимо на Земљу, рецимо у Пацифик, негде у близину Антарктика.

Што се пет предложених начина да се решимо Месеца тиче, Ејбијен тврди да су сви изводљиви. Биће далеко теже, признаје, убедити људе да се одрекну Месеца.

– Навикли смо на ову орбиту као на старе папуче – каже Ејбијен.

А многи се, као што се зна, нерадо одричу старих папуча.

ЖИВИ ОТРОВ ЗА БУБАШВАБЕ

Ради се о гекону (једној врсти гуштера) који је веома тражен у Њујорку чије становнике, баш као и нас, све више опседају бубашвабе. Ови гуштери, који између прстију имају пловну кожицу и сасвим су безопасни за човека, незамењиви су ловци на све врсте инсеката, па и на бубашвабе. У рекордном времену потпуно очисте стан од ових напасти.

Огласила су се, међутим, друштва за заштиту животиња тврдећи да су гекони угрожени јер су се бубашвабе већ навикле разних отрова којима људи покушавају да их униште и на које су оне већ постале отпорне, тако да ће судбину која је њима намењена сада доживети управо гуштери.

ДЕЖА ВИ – ХИЉАДИТИ ПУТ

Уколико вам ово што следи зазвучи познато, може бити да сте сасвим у праву. „Дежа ви" (феномен већ виђеног) односно осећање да сте оно што се управо одиграва пред вашим очима већ видели или проживели – управо је објашњено... по ко зна који пут.

Др Вилијам Брод, експериментални психолог и виши сарадник Фондације за испитивање мозга из Сан Антонија, верује да би феномен „већ виђеног" могао да буде последица застоја у преносним везама мозга.

Као и многи други истраживачи, и др Брод верује да се између леве и десне хемисфере мозга веза одвија посредством електричних импулса. Кад неки од тих импулса „затаји", долази до застоја у везама праћеног због: мозак тада поверује како обавештење које управо прима припада сећању, а не тренутном импулсу. Другим речима, тако настаје „дежа ви". Обичан квар на преносу, што би се рекло.

Илустровао: Иван Коларић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

ТРОРОГА КРАВА

Лулубел је право чудо природе, а никако не некаква крава из епрувете, резултат научничког мућкања генима. Она се, просто речено, таква родила и то на ранчу Балбокових у Флориди. Срећне ли краве! Не само што јој не прети кланица, него је она већ пуних двадесет година окружена бригом и пажњом какву није осетило сигурно још ни једно рогато чељаде њене врсте.

А и Лулубел узвраћа једнаком мером: благе је нарави и увек лепо расположена. Та црна пругата крава права је звезда целог ранча на којем пасу хиљаде грла, али није ли она једина на свету дрикчија! Два рога су јој истоветна као код свих осталих говеда и налазе се на уобичајеном месту, али онај трећи је и чудо и загонетка. Исте је величине и облика као прва два, а израстао је тачно насред Лулубелиног чела и врхом је окренут надоле.

У свом животу ова добра кравица донела је на свет двадесет телади, но, ниједно није наследило мајчин дар природе, што ће рећи да су јој сви потомци двороги. На велику жалост научника који не напуштају Лулубел, све у нади да ће докучити одакле јој онај трећи рог. Све што су до сада закључили може се сажети овако. Лулубел у крви носи такозвани рецесивни ген, што значи да је неки њен давни предак имао исти овакав рог. Да би донела на свет тророгог потомка, Лулубел би морала да набаса на бика с истим рецесивним геном, а то се још није догодило.

Али, биолози не губе наду...

КАД МАМА НЕ ЗНА ДА БРОЈИ

Гери Алт, биолог и члан Комисије за дивље животиње у Пенсилванији, често је био у прилици да боравећи у природи набаса на мечиће које је мајка или изгубила или су остали сирочад и никако му није полазило за руком да нађе маму која би пристала да их усвоји.

Мајка медведица обележава своје потомство лизањем, тако да по мирису сопствене пљувачке успева да их препозна. Ако нањуши младунче које није њено, она га отера, а догоди се чак и да га убије.

Дајући медведици нешкодљиво опојно средство, Гери јој намаже нос посебном машћу чији мирис надјачава све остале и међу њене мечиће стави нахоче. Кад се пробуди, мечка није у стању да разликује мирис придошлице од мириса њене деце. И док мирис којим јој је њушка намазана испари, она је већ олизала незнанца, а то значи и да га је прихватила као сопствени пород.

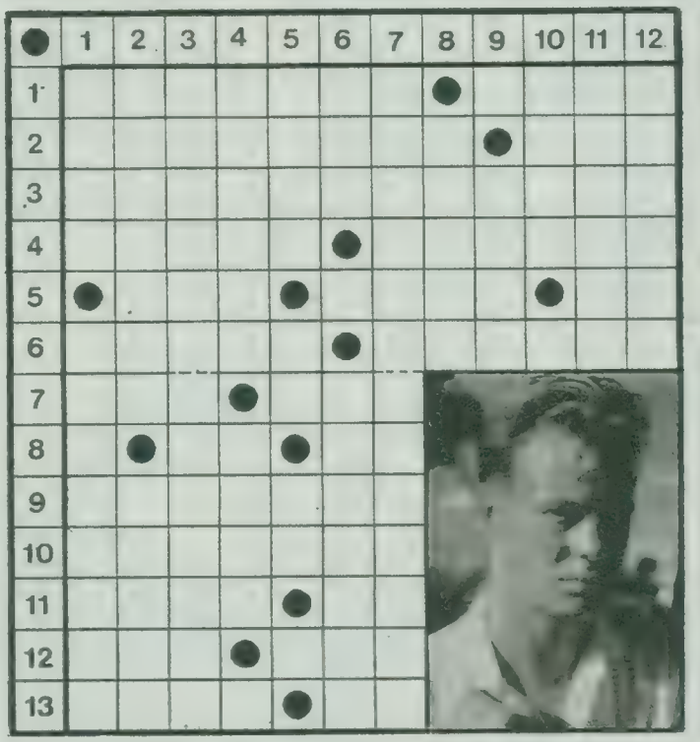

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Универзитетски град у Енглеској – Боја у картама. **2.** Руковалац неком машином – Шеф „Несаломивих". Елиот. **3.** Присталица колонијализма. **4.**Епско песништво – Гужва. гурњава у тесном простору. **5.** Име глумице Беговић – Врста спорта – Иницијали писца Цанкара. **6.** Сијати – Писари. **7.** Мариборска фабрика аутомобила – Поен. **8.** Ознака за ампер – Јуначки спев – Грчко слово. **9.** Припадник старогрчког племена. **10.** Отворено. простодушно. **11.** Узвик при заједничком дизању терета – Иницијали глумца и редитеља Велса. **12.** Мограњ – Место крај Опатије. **13.** Карактеристичан изглед – Лична заменица.

УСПРАВНО: 1. Кокошке – Велики спортски објект (мн.). **2.** Подухват неког народа достојан дивљења. јуначка борба – Легура осмијума и фолфрама. **3.** Име и презиме грчке певачице. **4.** Врста тканине – Перивој – Претпоследње слово азбуке. **5.** Повреда – Иницијали глумца Бекјарева – Негација – Свеза. **6.** Скраћеница Међународног позоришног института у Паризу – Симбол бора – Река у Јужној Америци. **7.** Име и презиме певача са слике **8.** Мушко име.**9.** Симбол калаја – Део биљке. **10.** Врста зачина – Ознака за ампер. **11.** Ризик. **12.** Преостали делови

ЗА ОШТРО ОКО

Од десет фигура само две су потпуно исте. Пронађите их!

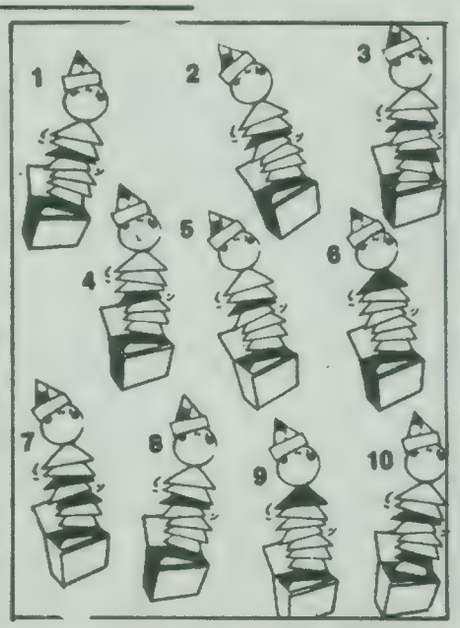

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ЗАШТО ВОЛЕ КАЉУГУ?

Н

СУНЧ

НАЈВЕЋА КОПНЕНА ЖИВОТИЊА ПОСЛЕ СЛОНА БЛИЗАК ЈЕ РОЂАК – СВИЊЕ. КАД БОЉЕ ПОГЛЕДАМО, ЛИЧИ, НАРОЧИТО ПО НЕКИМ ОСОБИНАМА!

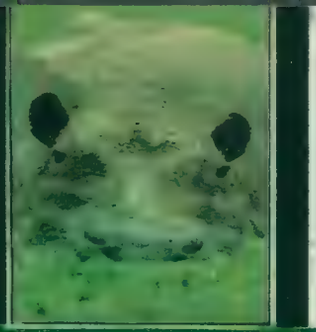

НИЛСКИ КОЊ СЕ БОЈИ ЗАНИЦЕ

Телесина од четири метра дужине и тешка три до четири тоне, на кратким и дебелим ногама чији су трагови као тањири, па голема њушка – кад зевне као да се отвори пртљажник „фолксвагена" – мале жмиркаве очи и ушице на врху главурде, ето нилског коња. Рика коју зна да испусти подсећа на бродску сирену, а зуби су му заиста застрашујући: доњи очњаци претворили су се у кљове од којих свака израсте преко пола метра, а тешке су два и по килограма а ни остали зуби скривени иза усана нису мање убојити, нарочито кутњаци којима може да меље као воденичним каменовима.

Све ово звучи тако да се следимо и на помисао да му приђемо. А ко би рекао да је нилски коњ тако опасан кад се по цео дан лењо башкари у млакој и плиткој води неке успаване афричке реке? Једва да му из мутне воде вире очице и уши које му је природа заиста лукаво сместила тако рећи на теме, па може цео дан да чучи у води а да ипак осматра и ослушкује шта се догађа.

Шта он у ствари осматра, кад овако велики и снажан уопште нема природних непријатеља? Можда пази да ли га неки његов млађи син или рођак гледа дрско, уздигнуте главе и право у очи! Јер, то је једино што може да разјари и изазове њега, газду. Онда рикне, зевне и... река се усковитла, а земља затресе јер оно што следи може ваљда да се упореди само са сударом два тенка. Али, то се догађа свакодневно.

Наравно, све што је речено односи се на главу породице. Остала „чељад", а његова породица броји барем петнаестак што женки што „нејачи", гледа своја посла...

Зуби им не служе за жвакање

Ко би знао зашто се овај становник афричких река зове нилски или још водени – коњ? Он ни по чему не подсећа на лаконогог и поноситог човековог пријатеља број два, већ по многим својим особинама, а и биолошки, у сродству је са свињом. Зар се и она тако радо не ваља по каљугама?

А ево како изгледају животне навике створења које се латински зове Hipopotamus amphibius. Откако гране сунце па све док не зађе, нилски коњи се одмарају у води и то збијени један уз другог као да им је тесно, иако места има колико им душа жели. У ствари, „очеви" породица мало су даље од гужве коју чине његов харем и потомство. Тек да се зна ко је ко. Он свој простор брижљиво обележи оним што му изађе испод репа! Репом то још добро распрши, па тако његов лични вољ јасно обележава границу коју сви остали безусловно поштују.

Ноћу излази из реке, баре или мочваре па креће на пашу. Нилски коњи су сасвим одређени у погледу јеловника: трава, трава и само трава (никако жбуње нити било какав листић који није – трава). Тако породице тромо гегају и жваћу, а они убојити зуби којима се немилосрдно гризу кад се боре не служе им ама баш нимало приликом једења: траву „мељу" само устима! А како сваком нилском коњу треба око 60 килограма зеленила за оброк, то они прођу понекад и по десет километара да би се заситили.

Али, враћају се обавезно на исто место и док су живи не мењају свој део територије.

Од њих се гоје рибе

Колико су троми и тешки на сувом, толико су нилски коњи у води и под њом грациозни као балерине. Сваки час се загњуре и могу да остану под водом и до шест минута. При том им се ноздрве затворе кожном „завесом" а тако исто и уши. Све осим јела они раде у води и под њом: паре се, рађају младунце који и сисају потпуно загњурени!

Зашто им је вода толико драга?

У ствари, главни разлог је сунце на које су ови дебелокошци осетљиви као северњаци кад први пут дођу на море! Ако би мало дуже остали на афричкој жези, нилски коњи би добили температуру и грозницу. За разлику од свих других афричких животиња којима топлота уопште не смета, они морају непрекидно да се хладе. Иначе, 36 степени је највећа телесна температура коју би они могли да поднесу а да не добију сунчаницу.

Како у природи ништа није случајно, изгледа да је баш боравак овако гломазних и тешких животиња у води права благодет. С једне стране, док ходају по плитком речном кориту они подигну муљ и потерају га низводно, па тако оде и оно што би остало у иначе „лењим" афричким рекама. Право чишћење и проветравање воде и дна! С друге стране, оно што ноћу поједу, нилски коњи дању варе и избацују, дакле у реку, и ето изванредне хране за рибе. Рибари добро знају: где има нилских коња, има и крупних риба, па се, ризикујући живу главу, храбро упуштају на пирогама међу немани и пецају.

Сваки нилски коњ има, већ смо рекли, бројну породицу, а то је стога што му женке рађају по младунче годишње. Њихова трудноћа траје осам месеци, а нилска беба рађа се са шездесетак килограма. Док сиса, не прети јој готово никаква опасност пошто је стално уз мајку и под водом. Али, кад престане, а то се догађа око бебиног осмог месеца, почиње да се упушта у ноћни живот заједно са осталима и да пасе, младунче понекад постаје плен лавова, леопарда или – крокодила!

Младунче дуго одраста и негде са осам година постаје зрело. Предстоји му, за животињски свет, пристојан животни век од тридесетак година...

Припремила: ***М. Крстуловић***

ЈА ♥ ПТТ

Нова Београдска мала пошта п. фах 124 Македонска 29

Уређује: Вито Недељковић

Новац за музеј

Поседујем новчић за који мислим да је још из доба Римљана. Где бих могла да га однесем на процену?

ЈУЛИЈАНА
Сремска Митровица

Новчић који имаш однеси у Народни музеј у Београду, Трг Републике 1-а и јави се кустосу на одељењу нумизматике да одреди из ког времена новчић потиче, као и његову нумизматичку вредност.

И жене играју рагби

Да ли и рагби спада у женске спортове и у којим земљама је заступљен?

МИЛИЦА ЈОВШИЋ,

Жене су први пут дохватиле рагби лопту пре две деценије у Њујорку, где је и основан први женски рагби клуб. Убрзо су их следиле Енглескиње. У њиховој игри све је исто као и у мушкој: ваљање по блату, сурова туча, чак са више подмуклих ударача. Наравно, сусрети не могу да прођу без штипања, шамарања, пљувања, о чупању за косу и да не говоримо. Тако је „нежни пол" унапредио рагби у неким грубостима.

Стална појава

Да ли је тачно да су земљотреси веома чести и да годишње зна да их буде и преко хиљаду. Можемо ли све да осетимо?

БОРИСЛАВА КАТИЋ
Панчево

Научници су проценили да сваке године свет потресе око милион земљотреса, довољно јаких да их региструју сеизмички инструменти. Од тих милион земљотреса човек може својим чулима да региструје 100 хиљада, а 1000 су толико снажни да изазивају мање или веће штете.

Наслеђени нагони

Имам пса први пут у животу, али ме чуди једна његова навика. Иако га добро хранимо, он увек одвоји неку кост и закопа је у башти, као да живи у страху да му је неко не баци или да му нестане. Зашто то ради?

ПРЕДРАГ
Требиње

Најстарији човеков пријатељ и пратилац је пас, још из његовог пећинског периода живљења. Иако је од тада прошло више хиљада година, пас је сачувао неке навике које су у непосредној вези са давнашњим навикама његових предака.

Одатле и потиче појава да су многе животиње задржале неке навике које им сада ничему не служе, али које су морале да буду пресудне за њихове претке. Те навике или нагони нису се изгубили, иако је отада прошло више хиљада година.

Када данас видимо пса како закопава кости, можемо да претпоставимо да његовог претка човек некада није довољно хранио. Стога је нагон за самоодржањем приморавао пса да кости закопа, као што свој плен често закопавају или сакрива хијена, медвед и неке друге животиње.

Њам, њам изум

Стигло је лето, а са њим и моје највеће задовољство – сладолед. Просто га таманим, а ни мој брат у томе много не заостаје. Реците ми ко је измислио сладолед?

МАЈА МИЛОШЕВИЋ
Ниш

Само у једној години у САД се поједе око две и по милијарде литара сладоледа. Али, Америка није постојбина сладоледа. Он се, доказано је, лизао давно, негде на Далеком истоку. Чувени путник и истраживач Марко Поло видео је на путу по Истоку да људи једу ову посластицу. Претпоставља се да је Поло при повратку у Европу понео са собом и рецепт за прављење сладоледа, који је затим пренео у Француску. Убрзо је сладолед и у овој земљи постао омиљена посластица, али само међу племићима. Тајна спремања сладоледа била је истовремено државна тајна: њу није могао да сазна прост свет.

Међутим, сви су убрзо открили како се справља сладолед и он је постао посластица позната широм света, нарочито у летњим месецима. Прва фабрика за

прављење сладоледа основана је у Америци 1851. године, али ова индустрија развија се тек после 1900, када су усавршени нови начини хлађења.

Сматра се да човек кад поједе два децилитра сладоледа од ваниле унесе у свој организам онолико калцијума, беланчевина и витамина Б колико садржи шоља природног млека.

Мемоари

Још сам основац, али ме ипак занима шта су мемоари и да ли њих пишу само стари људи?

З. КРАЈЧИНОВИЋ,
Земун

Мемоари су врста књижевног дела, као што су роман, песма, приповетка, или басна и бајка. То су по властитом памћењу написана казивања и сећања о догађајима које писац добро зна јер је

махом и сам у њима учествовао или је био посматрач. Често се преливају у аутобиографију, а пишу их људи који су имали удела у крупним догађајима од општег значаја. Они, ипак, нису историја, носе печат личног, и заправо су грађа коју ће историја објективно оценити.

Мемоаре не морају да пишу стари људи, али да би се преживео и доживео један значајан временски период ипак треба да прођу извесне године.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: Кембриџ, каро, оператер, Нес, колонијалист, епика, стиска, Ена, бокс, иц, сјати, нотари, Там, бод, а, еп, ро, Доранин, искрено, орук, ов, нар, Ика, имиџ, он.

ЗА ОШТРО ОКО: 2 и 8.

Певач без премца

Добила сам за рођендан лепог канаринца за кога ми је речено да је мужјак. Волела бих да напишете нешто о његовим особинама.

М. КОЉЕНШИЋ,
Крагујевац

За канаринце треба знати да су само мужјаци певачи, док женке цвркућу тек неколико тонова. Најмања величина кавеза морала би да буде 50 x 30 x 40 cm, како би канаринац могао бар мало да лети у њему. Пошто воли да се купа, ку-

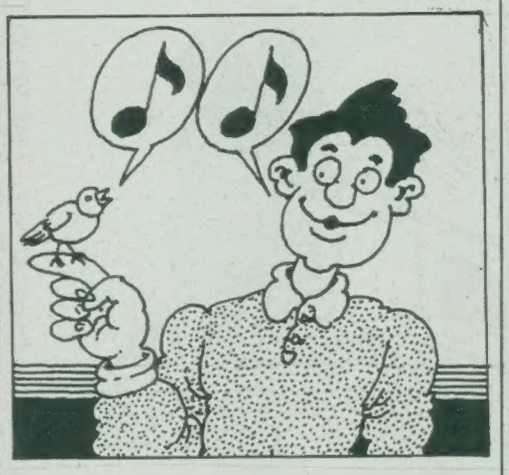

пите му кадицу коју ћете увече вадити из кавеза. Током зиме довољно је једно купање недељно. Кавез поставите на светло, проветрено место, али заклоњено од промаје и јаког сунца. Храни се зеленом салатом, лишћем спанаћа, маслачка (добро опраног и осушеног) и комадићима ољуштеног воћа. Воду треба чешће мењати, а између решетки кавеза обавезно ставите сипину кост која му надокнађује калцијум.

У поступању са канаринцем морате бити обазриви јер не подноси нагле покрете и викање. Теже се припитомљава од папагаја, али потребно је стрпљење и нежно и дуго причање. Резултат: узимаће вам храну са длана.

Завршена наградна игра „АМЕРИКА ГРЕБ, ГРЕБ”

ДОБИТНИЦИ СУПЕРПРЕМИЈА

У недељу, 14. јула 1991, у ТВ емисији „С оне стране дуге” на III каналу ТВ Београд, у присуству комисије НИП „Политика” извучене су СУПЕРПРЕМИЈЕ наградне игре Лутрије Војводине и „Политикиног Забавника” – АМЕРИКА

- **Стан у Београду од 43,43 m², на II спрату, бр. 12, у ексклузивном насељу „Филмски град” добила је: ВАЊА ВРСАЈКОВ, Едварда Кардеља Д1, 4/10, СОМБОР**
- **Стан апартман у насељу „Свети врачи” – Бока которска добила је АГНЕШ ВАРГА, Јожефа Атиле 47, ТЕМЕРИН**
- **Петнаестодневни боравак за две особе, по избору добитника, добила је ЈЕЛЕНА ВОЈИНОВИЋ, Мајке Јевросиме 12, БЕОГРАД**

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Јелена Стефановић, 7. јула 52, 15300 Лозница– 14 година, воли спорт и музику, омиљена група „Азра”, скупља салвете и маркице.

Лидија Славић, 38232 Лепина, код Липљана– 15 година, воли забавну музику, сакупља постере.

Маријана Станковић, Његошева 42, 31000 Титово Ужице– 13 година, воли музику и спорт, обожава Џејсона Донована и Мадону.

Катарина, Ива и Јелена Сремчевић, Ивана Мажуранића 12, 52000 Пула– 10 до 12 година, Катарина се бави рукометом и балетом, Јелена и Ива плесом и одбојком, а све три сакупљају салвете, лутке од папира и марке.

Бојана Ивошевић, Курелчева 5, 47000 Карловац– 12 година, сакупља салвете, значке, воли музику.

Јулија Гвозденовић, Марка Милановића 17/А, 11500 Обреновац– 13 година, сакупља украсне гумице, папирне луткице, салвете, постере група Roxette и Pet shop boys, тренира одбојку.

Данијела Видић, Омера Маслића 10 А/III, 71000 Сарајево– 13 година, воли Мадону.

Сандра Ковачевић, Б. Станковића 3, 24420 Кањижа– 14 година, воли спорт, музику и плес.

Слађана Милошевић, ЈНА 12/19, 32240 Лучани– 10 година, сакупљам постере (посебно Мадоне), лименке, мастерс карте и друго.

Катарина Јешић, Маршала Тита 36, 31210 Пожега– воли музику и спорт, сакупља постере Џејсона Донована.

Елма Тарханиш, АВНОЈА Л/32, 36300 Нови Пазар– 8 година, сакупља салвете.

Мирјана Мирков, Лењинова 35, 23217 Велике Ливаде– сакупља постере, чепове, стари новац, марке и значке.

Даниела Бјелић, Лењинова 40, 23217 Велике Ливаде– сакупља постере, чепове, стари новац, марке и значке.

YU ISSN 0032-339X

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2067

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика”
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА” – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК” Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 129,00 динара, тромесечна 387,00 динара, полугодишња 774,00 динара, годишња 1.548,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 258,00 динара, тромесечна 774,00 динара, полугодишња 1.548,00 динара, годишња 3.096,00 динара.
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика” – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	139.–
СР НЕМАЧКА	DEM	237.–
ШВЕДСКА	SEK	852.–
ФРАНЦУСКА	FRF	807.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	202.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика” код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА” – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампање, штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ПОШАЉИТЕ ПОРУКУ!

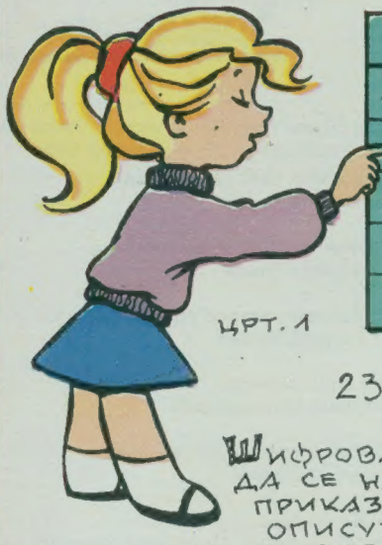

	1	2	3	4	5	6
1	А	Б	В	Г	Д	Ђ
2	Е	Ж	З	И	Ј	К
3	Л	Љ	М	Н	Њ	О
4	П	Р	С	Т	Ћ	У
5	Ф	Х	Ц	Ч	Џ	Ш

ЦРТ. 1

23111211133424 26

Шифрована писана порука може да се направи помоћу шифрарника приказаног на црт. 1, свако слово описује се са два броја: хоризонталним и вертикалним, на пример – слово N = 31. Напишите шифрарник који ће бити ваша тајна и који ће знати само ваш друг (прочитајте шта пише испод шифрарника).

На црт. 2 приказана је морзеова азбука која може да се преноси бубњем (тачка – кратак ударац, црта – дужи, кратка пауза после слова, дужа после речи), батеријском лампом, огледалом, пиштаљком, заставицама (горе – тачка, водоравно – црта, доле – пауза).

A ·—	G ——·	M ——	S ···	Y —·——	5 ·····
B —···	H ····	N —·	T —	Z ——··	6 —····
C —·—·	I ··	O ———	U ··—	1 ·————	7 ——···
D —··	J ·———	P ——·—	V ···—	2 ··———	8 ———··
E ·	K —·—	Q ——·—	W ·——	3 ···——	9 ————·
F ··—·	L ·—··	R ·—·	X —··—	4 ····—	0 —————

ЦРТ. 2

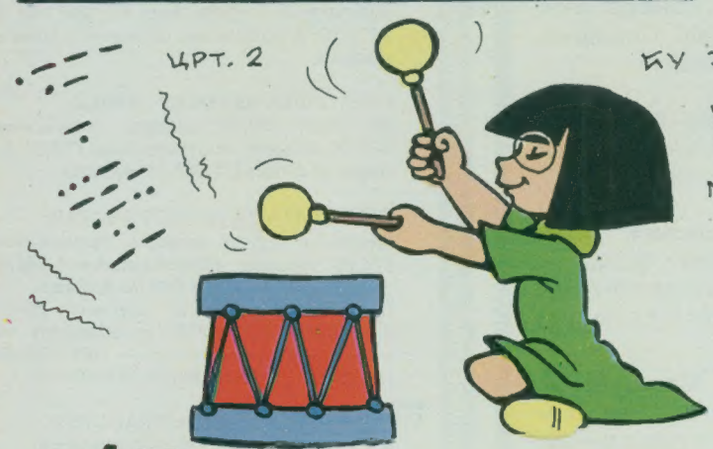

На црт. 3 је Винкерова азбука ~ споразумевање помоћу заставица. Између речи прави се кратка пауза, и морзеову и Винкерову азбуку треба добро да увежбате.

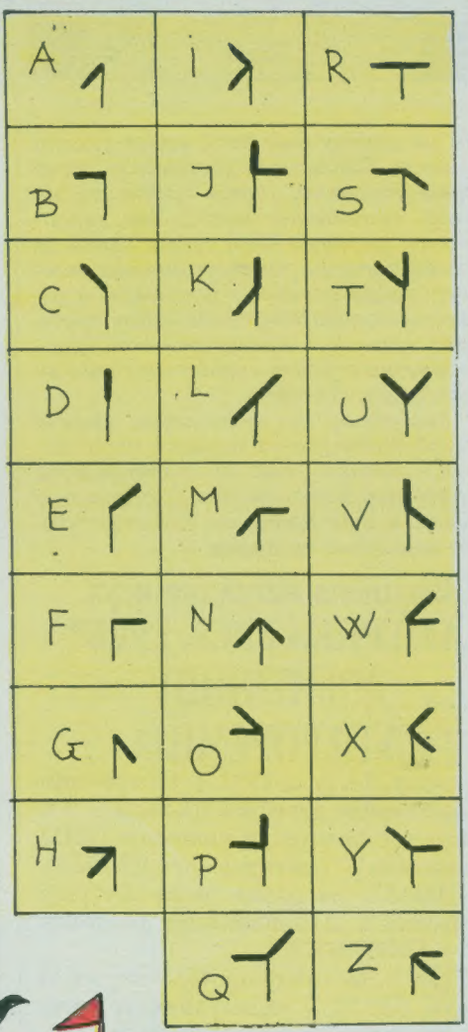

ЦРТ. 3

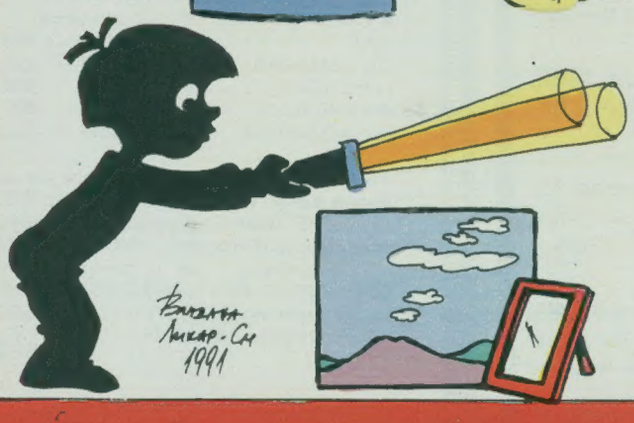

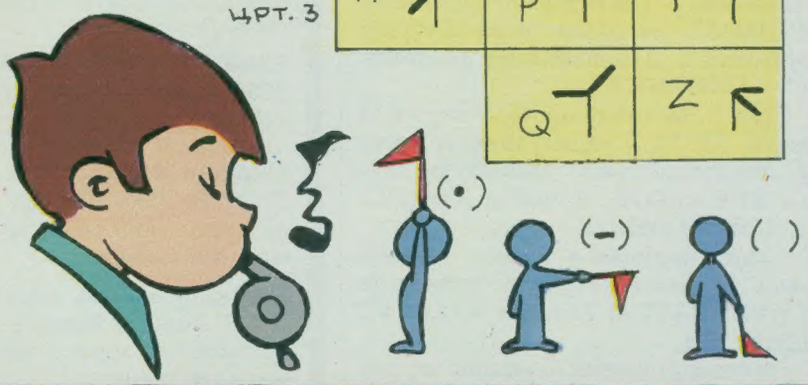

ЗАБАВНИКОВ ТЕСТ

ОПХОДИТЕ ЛИ СЕ У РУКАВИЦАМА?

	Када желите одрешене руке, ви се побринете...
1	**а) да „преузмете лопту”**
	b) да добијете зелено светло
	с) да се „легитимишете”
	Ако другар од вас затражи услугу учинићете му...
2	**а) само ако вас то љубазно замоли**
	b) само ако је то танте за танте
	с) без увијања
	Када нешто погрешите...
3	**а) учините све да вам опросте**
	b) искрено се извините
	с) учините све да се то заборави
	Када наиђете на пропланак усред шуме...
4	**а) пружате се на тепих од маховине**
	b) почињете да тражите печурке
	с) прелазите га после кратког предаха
	Ако некога нагазите, кажете:
5	**а) „Опростите, у журби сам!”**
	b) „Аj, aj, aj!”
	с) „Баш сам трапав(а)!”
	Кад се каже „срце на длану”, помишљате на:
6	**а) испружене руке**
	b) раширене руке
	с) златне руке
	Немате милости за особе:
7	**а) отровног језика**
	b) које лију крокодилске сузе
	с) које себи све допуштају
	Ко изда ваше поверење, заслужио је:
8	**а) вашу освету**
	b) ваш презир
	с) да га попреко гледате
	Сматрате да је дипломатија уметност...
9	**а) изналажења мирољубивих речи**
	b) успављивања противника
	с) постизања онога што желите
	Радије бисте ставили рукавице кад је у питању...
10	**а) кенгур**
	b) кобац
	с) твор

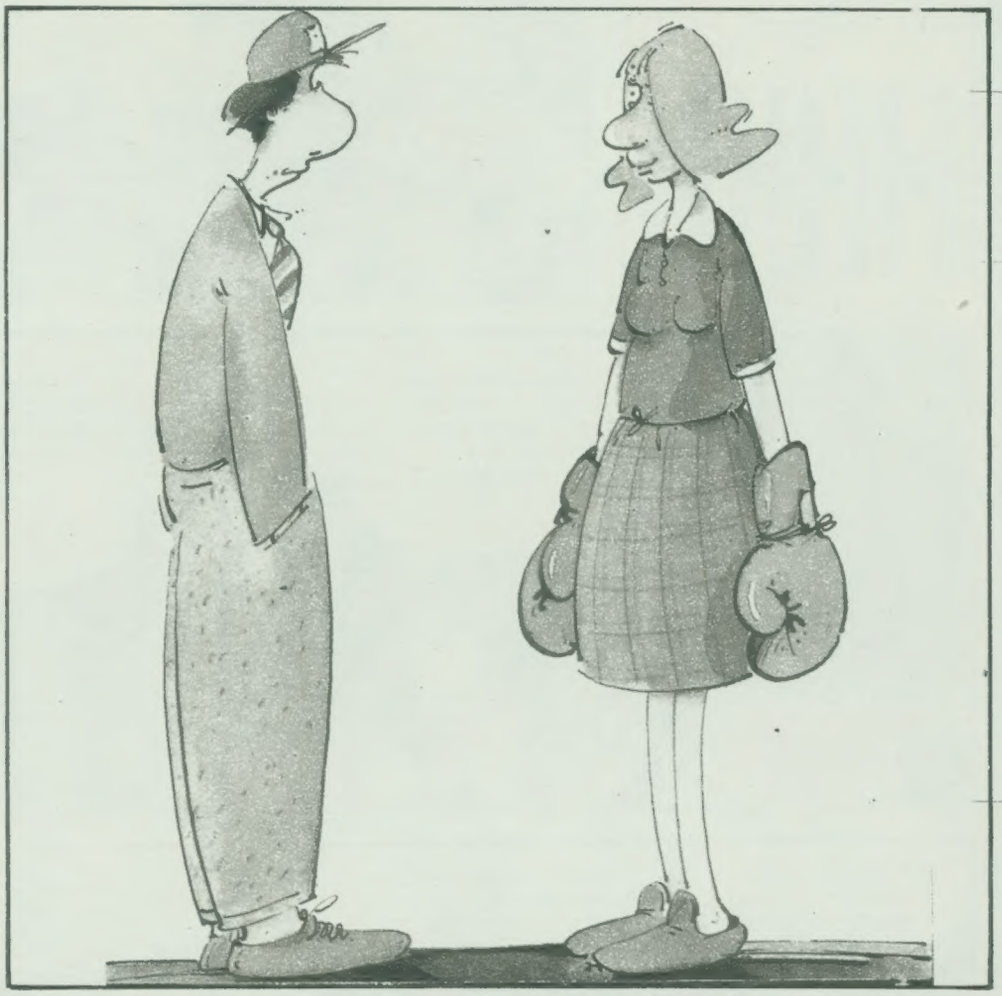

	Треба стварно имати „живце као конопце” за:
11	**а) нечије лоше расположење**
	b) нечију неповерљивост
	с) нечију злу вољу

	„Уједате” кад је неко:
12	**а) пржница**
	b) ласкавац
	с) лакташ

РЕШЕЊЕ:

У овој табели заокружите за сваки ваш одговор оно слово које сте заокружили и у тесту. Свако слово доноси бод, а подвучена два. Одговор на питање „Опходите ли се у рукавицама?” добићете у оном реду у којем будете имали највише бодова. На крају прочитајте тумачење!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
с	а	а	а	b	b	а	с	а	а	а	с	ви радо навлачите рукавице
b	b	с	b	с	с	с	b	b	с	b	b	од крзна
а	с	b	с	а	а	b	а	с	b	с	а	од свиле
												за бокс

ТУМАЧЕЊА:

Рукавице од крзна

Закопчани сте до грла и добро пазите како случајно не бисте некога повредили речју или делом. Јер, изгризли бисте себи прсте од кајања!

Спадате у оне који пазе да не закасне како их неко не би укорио, а примедбе пролазе мимо вас. Али, ви умете и те како да заштитите пријатеља ако се нађе у невољи. Ако и нисте од оних што на сваком кораку остављају препознатљиве трагове, ипак умете да извучете канџе ако вам неко учини неправду.

Рукавице од свиле

Опрезни сте и пазите да не идете уз длаку другима. Кад у ваздуху „мирише” олуја, ви спретно припремате терен за мир, обилазите опасности и наилазите на разумевање.

Не губећи хладнокрвност и дух помирења, ваши разлози налазе пут да разбију бедем напада и да се сукоб претвори у слогу. А ако ваш смисао за дипломатију не постигне циљ, не преостаје вам друго него да прихватите прст судбине!

Рукавице за бокс

Кад вас увреде, ви не околишите. Ко вас тражи, тај вас и нађе, увек спремне да се борите против лицемерја и оптужби.

Ви обавезно браните другога, чак и по цену да останете на цедилу. Али, ви умете да поставите ствари на своје место, па вам се зато лако праште. Све у свему, држите да је бољи и пренагљен одговор, него притворно ћутање.

WALT DISNEY
МИКИ

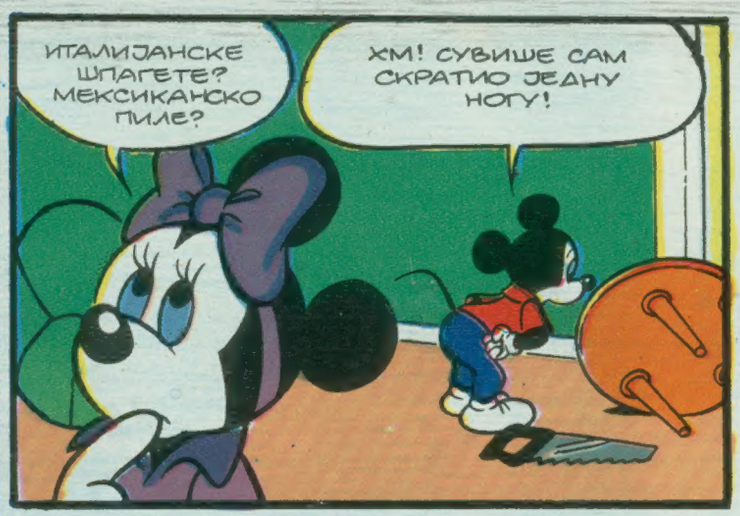

© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate